

Konservative folkeparti
(Denmark)
70'ernes [i.e. Halvfjerds'-
ernes] Folkeparti

JN
7365
K6A45

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Toronto

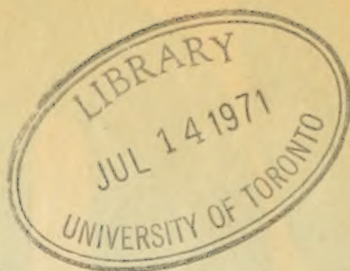
http://www.archive.org/details/halvfjrdsernesfo00kons

70'ernes FOLKE PARTI

DEN KONSERVATIVE FOLKETINGSGRUPPES FORSLAG TIL FREMTIDSPROGRAM

LIBRARY
JUL 14 1971
UNIVERSITY OF TORONTO

ET politisk parti har ret og pligt til at interessere sig for fremtiden. Det program for 70'erne, som Det konservative folkepartis folketingsgruppe har udarbejdet, skal ikke betragtes som noget ufravigeligt. Det er en skitse, et udspil, som vi opfordrer vore organisationer til at drøfte og udbygge. Vi håber, at mange gode ideer og forslag fra medlemmerne vil bevirke, at det endelige program, der skal formuleres til efteråret, bliver et udtryk for hele Det konservative folkepartis vilje til at tage stilling til fremtidens problemer.

Vort program for 70'erne skal tilkendegive, hvordan vi i dag bedømmer de kommende år, og samtidig skal det være smidigt. I løbet af 70'erne vil udviklingen medføre, at vi må ændre mange beslutninger.

Til sidst en bemærkning, som for den konservative folketingsgruppe er en selvfølgelighed. Vi har mange nye reformer på vor ønskeseddel, men de skal gennemføres i takt med samfundets økonomiske vækst. Vi vil ikke tillade, at det offentliges udgiftsstigninger bliver så store, at de undergraver økonomien og dermed på længere sigt også reformmulighederne.

Ib Stetter
Formand for folketingsgruppen

JN
7365
K6A45

Forandre for at bevare

70'ERNES samfund vil blive præget af en endnu stærkere dynamik end 60'ernes, af en betydelig stigning i velstanden og en nedgang i arbejdstiden, både arbejdsplads og hjemmeliv vil blive mere maskiniseret, store magtkoncentrationer vil dannes, og Danmark vil blive deltager i et nært internationalt samarbejde.

I et dynamisk samfund får nye ideer større chancer, traditioner smuldrer, og original tankegang bedømmes ikke på forhånd som udfordrende. Men der er en betaling. At leve uden traditioner er ikke et gode for alle og i alle situationer. Traditionerne erstattede beslutninger, som menneskene i et mere stabilt samfund ikke selv ønskede at tage eller ikke magtede at tage. De var livsformens indre stillads, og ikke alle evner at bygge deres eget stillads.

Den større geografiske og arbejdsmæssige bevægelighed og en mere international livsform vil mange anse for et gode. Andre vil lide under, at tilhørsforholdet til familien, fælles holdning til samfundet, det gamle miljø, går tabt.

Mennesket bliver i stadig højere grad alene med sig selv. Det betyder frihed til individuel udfoldelse, men det kræver, at man ved, hvad man vil med sin nye frihed.

Også den kommende velstandsstigning vil opfattes som et utvivlsomt gode. Ligeledes at arbejdstiden vil falde, muligvis under et ugentligt gennemsnit på 35 timer. Fritiden vil blive vigtigere end arbejdstiden.

Men større udfoldelsesmuligheder og større indkomster for den enkelte forudsætter ansvarsfølelse og beherskelse, så man kan leve op til kravet om, at andre skal have samme udfoldelseschancer som én selv.

Det manuelle slid vil forsvinde i de fleste erhverv og overtages af maskiner. Og i hjemmet og fritiden vil den enkelte råde over teknik, som overtager meget af arbejdet, og som kan levere underholdning 24 timer i døgnet.

Tilværelsen bliver mere komfortabel men rummer samtidig en risiko for, at vi vil leve mere passivt og derfor mindre engagerede.

Statens magt vil vokse på grund af de stadige krav om mere offentlig service, organisationerne vil blive stærkere, og meget store virksomheder vil komme til at gøre sig stærkere gældende.

Koncentrationen af administration og produktionsmidler fører til større effektivitet, men faren er, at nogle få mennesker kan få en hidtil ukendt magt over mange, og at afstanden mellem den enkelte og magtcentrene vokser for til sidst at føles uovervindelig. Magten hos de få kan opleves som afmagt hos de mange. Og dermed står vi overfor spørgsmålet, om demokratiet, uden en bevidst gennemført spredning af magten, overhovedet vil kunne fungere i det kommende effektivitetssamfund?

Den menneskelige udfordring

Det er et fælles træk ved tiårets udviklingstendenser, at den materielle udfordring, som hidtil har været det væsentlige i eksistenskampen, afløses af et krav til den enkelte om større indsigt i sin situation, om selverkendelse og evne til at beherske og ud-

folde sig. Samtidig gror store kollektiver op omkring den enkelte. Vi kommer således ind i en udviklingskonflikt, hvor den enkelte oplever en frigørelse samtidig med, at presset fra magtcentrene vokser.

Det vil derfor være nødvendigt, at opdragelsen og uddannelsen i højere grad end før har til formål at gøre den enkelte egnet til at leve i det bevægelige og individualiserede samfund. En væsentlig del af tiden i skolen må derfor anvendes til at opøve selvstændig standpunkttagen, metodisk tænkning, samarbejde med andre og til at udvikle de medfødte evner, især gennem et arbejde med de musiske fag.

Miljøet må gøres mere menneskevenligt og fritidsegnet. En aktiv kulturpolitik er et af de redskaber, vi skal bruge for at gøre det anonyme massemenneske til en individualist, der erkender sin samhørighed med de store fællesskaber.

Magtens udfordring

Når man anerkender nødvendigheden af en omfattende stats indflydelse og alligevel vil bevare folkestyrets grundidé med den enkeltes deltagelse i beslutningerne, må man decentralisere den offentlige magt. Den igangsatte kommunalreform må derfor videreføres, så tusinder af mennesker får direkte del i de politiske beslutninger og i den samfundsøkonomiske ledelse, og borgerne får mulighed for at følge afgørelserne.

Med organisationernes stadig voksende magt har folkestyret mistet en væsentlig del af sin oprindelige ret til at bestemme over den økonomiske udvikling. For at genskabe en demokratisk styring af økonomien må der indledes et nært samarbejde mellem regering, folketing og organisationer om en indkomstpolitik, som bevarer organisationernes muligheder for at kæmpe for deres medlemmers interesser, men på den anden side underlægger særinteresser et hensyn til fællesskabet.

Den internationale kapitalkoncentration kan betyde en fare for Danmark. I de sidste år er der blevet opkøbt danske virksomheder for store beløb. Fortsætter det, risikerer vi at miste vor erhvervsøkonomiske selvstændighed. Det er derfor nødvendigt, at der føres en mere aktiv erhvervspolitik, som giver den typiske danske virksomhed en chance for at overleve i den internationale konkurrence.

Men også den enkelte medarbejders indflydelse bliver mindre i den meget store virksomhed. Det er derfor nødvendigt at finde måder, hvorpå man kan decentralisere beslutningsprocessen indenfor virksomhederne, ganske som i samfundet. Og samtidig må man finde metoder til at udbrede ejendomsretten til de store kapitaler, der vil komme til at stå bag den industrielle produktion. Magtens fordeling har altid været et af konservatismens grundprincipper. Uden at ejendomsretten og deltagelsen i beslutningerne om samfundets udvikling efterhånden udbredes til alle borgere, er demokratiet kun formelt, ikke reelt.

At forandre for at bevare

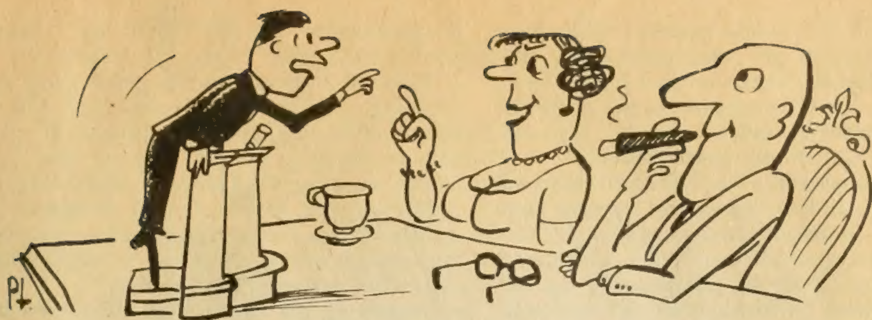
»At forandre for at bevare« er et klassisk konservativt princip. Men det bliver ofte misforstået, hvad det er, man vil bevare. Det er ikke det etablerede samfundssystem, en én gang formuleret nationaløkonomisk metode eller et givet miljø. Det er det enkelte menneskes frihed til at være sig selv og til at vælge sin tilværelse indenfor de grænser, fællesskabet sætter. For at bevare denne frihed må miljøet bestandig påvirkes og ledes, så der ikke opstår for store spændinger mellem den enkeltes ønske om udfoldelse og omgivelsernes pres.

I et samfund, hvor der ikke sker stadige reformer for at beskytte den enkeltes selvstændighed og sprede den økonomiske og politiske magt, vil der opstå voldsomme modsætninger mellem den enkelte og fællesskabet og mellem grupper i samfundet. Fortsætter magtkoncentrationen og går udviklingen i retning af en mere skæv indkomst- og formuefordeling, risikerer man, at konflikterne ender i revolutionære situationer. Alene en aldrig ophørende reformpolitik, som stadig fjerner de sociale spændinger, kan hindre revolution.

Den liberale og sociale konservatisme har altid kæmpet på to fronter, imod en hensynsløs liberalisme og imod en autoritær socialisme. Den angriber ideologierne, hvad enten de befinder sig til venstre eller højre. Konservatismen arbejder ud fra en realistisk menneskeopfattelse og ikke ud fra en ideologisk drøm om endelige løsninger. Den ønsker at forsvare demokratiet, som trods alle mangler er det system, der giver os størst mulig frihed og dermed åbner for den stadige forvandling af miljøet, som er konservatismens forudsætning for at skabe balance mellem menneske og miljø, mellem ener og fællesskab.

Demokratiet finder aldrig sin endelige form. Der vil altid være et arbejde i gang for at videreføre magtfordelingen og for at give borgerne større del i og kontrol med den politiske beslutningsproces.

Det konservative folkeparti ser det som sit hovedmål fortsat at gennemføre en demokratiseringsproces. Ved stadig at forandre miljøet i en mere demokratisk retning, bevarer man menneskets indre og ydre frihed.

Det åbne samfund

SAMFUNDSUDVIKLINGEN efter den anden verdenskrig har gjort det stadig vanskeligere at bevare den nære forbindelse mellem befolkningen og folkestyrets organer. Følelsen af isolation og afstand til de afgørelser, som træffes, vil blive stadig mere udtalt, hvis denne udvikling fortsætter. Det vil derfor blive nødvendigt at udbygge og forny vor demokratiske styreform.

Opgaven må være at skabe tillid til, at hensynet til det enkelte menneske – som er målestokken for, om vort folkestyre er en levende realitet eller en tom skal – øver afgørende indflydelse på de politiske beslutninger.

Det kommunale demokrati må udvikles. Forudsætningerne er skabt og vil blive udbygget gennem kommunalreformen. Kun et lokalstyre, som på egen hånd kan disponere i egne anliggender, er i stand til at engagere befolkningen. Kommunerne skal have stadig større økonomisk selvstændighed. Demokratiet forudsætter vælgernes aktive medleven. Den når man bedst ved den åbne dørs politik, som skaber den forbindelse til befolkningen, der er forudsætningen for debat og meningsdannelse. Kommunalbestyrelsesmøder kunne f. eks. afsluttes med spørgsmål fra tilhørerpladserne.

Som Folketinget henlægger større ansvar og myndighed til de kommunale råd, bør disse bestræbe sig på at delegere funktioner videre. Det kan ske gennem lokalråd, der omfatter et boligkvarter, som udgør en naturlig enhed, eller gennem forskellige initiativråd, der kan engagere vælgerne i arbejdet. Lokalråd eller initiativråd må kunne opnå kommunal økonomisk støtte.

Også Folketinget må åbne sine døre for offentligheden, der skal have adgang til at følge hele beslutningsprocessen, blandt andet også under udvalgsarbejdet.

Gennem det 19. og 20. århundrede har folkestyret på sociale, erhvervsmæssige og kulturelle områder skabt ordninger, der var til gavn for et flertal af befolkningen, men som ikke kunne undgå i et vist omfang at gå imod mindretalsgruppers interesser og rettigheder.

Samtidig har ikke blot organisationerne men også selve den offentlige administration fået større og større magt. Det konservative folkeparti ønsker i 1970'erne at føre an i kampen imod de forskellige former for magtkoncentrationer, der rummer den egentlige fare for demokratiet.

Samarbejdet mellem organisationerne, den offentlige forvaltning og folkestyrets organer må fastholdes. Det giver et værdifuldt demokratisk kontrolmiddel overfor forvaltningen. Det kræver imidlertid at organisationerne fungerer demokratisk, så det enkelte medlem sikres indflydelse.

For at yde den enkelte borger beskyttelse overfor samfundsforanstaltninger, der går hans interesser for nær, skal der gennemføres en forvaltningslov. På denne måde skabes faste regler for administrative handlingers begrundelse og for klageadgang. Loven skal indeholde regler for det enkelte administrative organs kompetence, for inhabilitet hos den enkelte, der træffer administrative afgørelser, og for adgang til at indbringe sager for domstolene vedrørende administrative afgørelser. For også at kunne behandle de afgørelser, der er baseret på et skøn, må der oprettes en egentlig forvaltningsdomstol.

Demokrati - ikke teknokrati

Forholdet mellem politikerne og eksperterne er uhyre vigtigt. Folkestyrets organer befinder sig i offentlighedens skarpe lys, mens eksperterne ofte er ukendte. Det kan rumme en fare for demokratiet.

Den traditionelle opdeling, skabt i en anden tidsalder, mellem lovgivende og udøvende magt kan ikke opretholdes. Derimod skal den dømmende magt fortsat være uafhængig og derved kunne sikre det enkelte menneskes rettigheder overfor statsmagten.

De demokratisk valgte organer skal sikres større indflydelse på administrationens arbejde. Det gælder blandt andet i planlægningen, som er blevet vigtigere, mere vidtrækkende og bindende end de opgaver, der normalt er henlagt til administrationen.

Også ledelsesformen i administrationen må ændres. Pyramideopbygningen hindrer indflydelse fra de demokratiske organer. De stadig mere komplicerede problemer, samfundet møder, understreger betydningen af og behovet for større åbenhed omkring beslutningerne og en mere effektiv information overfor befolkningen.

Atmosfæren på de offentlige kontorer må menneskeliggøres. I personalepolitikken må det sikres, at offentligt ansatte forstår, at borgerne har ret til venlighed og krav på fyldestgørende råd og vejledning.

Den demokratiske debat og indflydelse vil blive styrket, hvis man i stedet for kommissioner i højere grad anvender ekspertudtalelser om aktuelle problemer. Sådanne ekspertudtalelser skal offentliggøres som grundlag for en offentlig debat, hvori også interesseorganisationerne kan deltage. Herved skabes en mere engageret debat og et mere levende demokrati.

Befolkningen er underforsynet med information om de problemer, hvis løsning den skal have medansvar for. De hidtidige informationskilder er blevet utilstrækkelige. Alene af den grund kunne man ønske to af hinanden uafhængige fjernsynsprogrammer. Hvis forbindelsen mellem befolkningen og folkestyrets organer ikke fungerer tilfredsstillende, må stat og kommuner overveje selv at sørge for en objektiv orientering om administrative og folkevalgte organers beslutninger.

Retsbeskyttelse

Magtkoncentrationerne i det offentlige og i erhvervslivet gør det tvingende nødvendigt at udbygge beskyttelsen af det enkelte menneske. Det gælder både den økonomiske og personlige handlefrihed.

Spørgsmålet om barnets retsbeskyttelse på linie med den, som loven yder de voksne, skal løses.

Dyrere og mere besværlig domstolsbehandling af retssager har gjort den jævne mands retsbeskyttelse ringere. Der vil kunne rettes på dette forhold gennem udvidede retshjælpsordninger, eventuelt ad forsikringsvejen. Samtidig må domstolsbehandlingen gøres hurtigere.

Kriminalpolitikken må udformes, så vi uden at slække på beskyttelsen af borgerne mod lovovertrædere, yder en aktiv kriminalforsorg, som bedre kan bidrage til at redde de mennesker, der har bragt sig i konflikt med straffeloven, tilbage til samfundet.

Klimaet i retssalene må gøres mere menneskeligt i overensstemmelse med den moderne retsplejes ideer. Tidsubestemte straffe må anvendes i mindre omfang end hidtil. Lange varetægtsfængslinger skal undgås.

Udviklingen kræver, at vi forbedrer vort strafferetslige beredskab overfor forbryderorganisationer og nye typer af forbrydelser, som alvorligt truer samfundet.

Skattesvig må rangere på linje med berigelsesforbrydelser i straffeloven. Forureningsforbrydelser, som begås for vindings skyld, må også karakteriseres som berigelsesforbrydelser og behandles derefter.

Samtidig må der ske en mildnelse i behandlingen af lovovertrædelser, der er blevet mindre strafegnede, som for eksempel check- og afbetalingsbedragerier, butikstyverier og uberettiget udnyttelse af sociallovgivningen.

Den moderne teknik har skabt nye muligheder for krænkelse af privatlivets fred. Retsbeskyttelsen mod misbrug af båndoptagere, mikrofoner og kameraer må udvides. Der må indføres regler, som sikrer borgernes retsstilling overfor urigtige oplysninger i radio og TV.

Dataalderens problemer

Vi må opbygge et retsbeskyttelsessystem, som kan stå mål med de problemer, datamatalderen skaber. Netop i en tid, hvor den enkeltes spillerum indskrænkes på mange områder af samfundsudviklingen, er det vigtigt, at den enkelte opnår den størst mulige beskyttelse.

Ud fra effektivitetshensyn er der en tendens til at sammenlægge registre, der kan fortælle næsten alt om hver enkelt borger.

Regering og folketing må skabe et organ, som klart kan fastslå, indenfor hvilke grænser man må udnytte mulighederne for at få oplysninger fra dataregistre. Der gennemføres forbud mod, at man ved ansættelser kan anmode ansøgeren om tilladelse til at indhente oplysninger fra ellers lukkede registre.

Det er et afgørende led i beskyttelsen af det enkelte menneske, at en person selv kan få kendskab til og dermed kontrollere, hvilke oplysninger, der er registreret om ham. Som eneste undtagelse må gælde registre hos læger eller på hospitaler.

En naturlig konsekvens af dette beskyttelseshensyn er, at der også skabes større offentlighed omkring de private oplysningsbureauer.

Misbrug af de forskellige data-registre bør være en strafbar handling på samme måde som andre overgreb imod det enkelte menneskes retsbeskyttelse.

Trivsel i det menneskelige miljø

HVIS Danmarks velstand fortsat skal øges, er det af afgørende betydning, at landets tekniske formåen bestandig forbedres. Mekaniseringen og automatiseringen må derfor fortsættes.

Hvis teknikken får lov at udvikle sig planløst, udgør den en fare for den menneskelige trivsel. Teknikken må tjene samfundets velfærd. Trivsel og tryghed må tillægges større betydning end hidtil i forhold til de rent materielle mål. Mennesket må ikke blive fremmedgjort i den verden, det selv har skabt.

Derfor må der oprettes et miljø- og planlægningsministerium, der skal være ansvarlig for fysisk planlægning, kampen mod forureningen og skabelsen af det bedst gørlige menneskelige miljø. Tillige må der etableres et miljøråd og et miljøforskningsinstitut. Miljørådet skal bestå af arkitekter, sociologer, psykologer og andre sagkyndige ikke-teknikere og være et serviceorgan under det nye ministerium. Rådet har til opgave at kortlægge menneskets ønsker til miljøet. Miljøforskningsinstituttet skal dels forske og bearbejde oplysninger til brug for planlægningen af miljøet, dels forestå uddannelse bl. a. af forureningseksperter.

Gennem planlægning skal vi udnytte de økonomiske ressourcer til at skabe bedre trivsel både for den enkelte og for fællesskabet. Skal dette mål nås, er det en forudsætning, at vi i samfundsplanlægningen erkender og tager hensyn til både de forskellige ønsker og behov, som findes nu, og dem, der vil opstå i fremtiden. Målet må være at skabe grundlag for, at hver enkelt borger opnår større frihed i valget af livsform.

Planlægning er kun et middel – ikke et mål i sig selv. Den skal ikke ensrette udviklingen, men skabe grundlag for at realisere samfundets og befolkningens muligheder. Planlægningen må dog ikke være mere bindende, end at der hele tiden er mulighed for at ændre den under hensyn til den stedfundne udvikling.

Effektiv planlægning

Forudsætningen for, at en planlægning bliver effektiv er, at planlægningsmålene formuleres. En løbende dialog mellem eksperter og politikere er nødvendig, hvis politikerne i praksis skal kunne styre planlægningen.

Det offentliges planlægning på de forskellige områder må samordnes og omfatte både den fysiske og den økonomiske planlægning samt en egentlig tidsfølgeplan. De store opgavers indbyrdes løsning må afpasses efter hinanden på en sådan måde, at erhvervslivet og befolkningen kan disponere efter, at opgaverne løses i den angivne rækkefølge.

Der gennemføres en samlende planlægningslov, som fastsætter ansvaret for og rammerne i perspektiv-, lands-, amts- og kommuneplanlægningen. Planlægningsloven må desuden sikre den størst mulige åbenhed og en effektiv retsbeskyttelse af borgerne.

Den første egentlige perspektivplan frem til 1985 bør følges op af løbende perspektivplaner.

En effektiv LANDSPLAN må sikre, at der afsættes de fornødne arealer til by- og landbrugsformål og til rekreative formål. Man må skabe forudsætningerne for en erhvervsmæssig udvikling i alle landsdele.

En aflastning af hovedstadsområdet er nødvendig for at udnytte kapital og arbejdskraft på den mest hensigtsmæssige måde. Planlægningen må sigte imod et antal store byområder. En større udflytning af erhvervsvirksomheder og offentlige institutioner vil blive praktisk mulig, hvis serviceerhverv, uddannelsesinstitutioner, kultur- og fritidsfaciliteter, boliger og trafikanlæg er til stede. Egnsudviklingspolitikken må indrettes herefter, og statslige institutioner må flyttes ud, hvor det er praktisk muligt. Både økonomisk og socialt vil en udvikling i denne retning indebære betydelige fordele, og den må følges op af en decentralisering af de kulturelle aktiviteter.

Landsplanen skal udarbejdes i samarbejde med amterne og indeholde:

en opdeling af landets jord til byformål, landbrugsformål og rekreative formål,

en linjelægning for det overordnede trafik-, transport- og kommunikationsnet, og

en placering af statslige institutioner og aktiviteter.

Fra planlægningsministeriets side skal der ydes vidtrækkende bistand til amts- og kommuneplanlægningen.

Den lokale planlægning skal ske under ledelse af amtsrådene, der kender områdernes særlige geografiske, landskabelige, erhvervsmæssige og menneskelige vilkår.

AMTSPLANEN, der i det væsentligste bør være bindende for kommunernes dispositioner, må omfatte:

byudviklingsplaner, der udarbejdes i samarbejde med de enkelte kommuner,

plan for balanceret erhvervs- og befolkningsudvikling i amtet og i forhold til landsudviklingen,

trafik-, vandindvindings-, kloak- og forureningsplanlægning,

planer for udlægning af reservearealer til uforudset udvikling og for permanent grønne områder mellem alle større bebyggelser,

fredningsplan og plan over rekreative områder, således at det åbne land holdes fri for bebyggelse, der ikke er naturlig for stedet,

plan for opgavernes rækkefølge, tidspunktet for deres udførelse og de økonomiske følger.

Kommunalbestyrelserne har ansvaret for en harmonisk udvikling af kommunerne og skal samordne den ønskede fysiske udvikling med kommunernes økonomi. Kommunerne skal derfor udarbejde flerårige budgetplaner, herunder angivelse af rækkefølge og tidspunkt for opgavernes udførelse.

I samarbejde med amtet udarbejdes byplaner og trafikplaner, ligesom de enkelte kommuners planlægning skal indgå i amtets samlede planlægning. Kommuner med mere end 25.000 beboere skal udarbejde sanerings- og byfornyelsesplaner.

For at sikre den nødvendige koordination af hele planlægningsarbejdet må der på amtsplan skabes et mellemkommunalt samarbejde.

Bolig- og fritidsmiljø

Boligens størrelse og indretning og dens omgivelser vil få stadig større betydning for familiens trivsel. Derfor er det vigtigt, at der er et frit valg mellem parcelhus, ejerlejlighed eller lejet bolig, og at man ikke presser befolkningens varierede boligbehov ind i bestemte mønstre eller former.

Der må udvikles boligformer og boligmiljøer, som svarer til befolkningens forskellige ønsker.

Omkostningsstigningen indenfor boligbyggeriet må bremses ved større udbud af grunde og ved at støtte forsøg med ny teknik og nye materialer, som også kan indgå i og billiggøre traditionelt byggeri. Administrationsgangen i byggesager må effektivt forenkles. Engangsgodkendelser af industrielt fremstillede bygninger skal indføres.

Gennem udligning af huslejeforskellene mellem ældre og nye lejligheder skal man gradvis søge frem mod et frit boligmarked. Sociale problemer, der måtte opstå derved, må løses gennem en udbygning af boligsikringsordningen. Det skal være økonomisk overkommeligt for mennesker med jævne indkomster at erhverve parcelhus og ejerlejlighed.

Sanering af utidssvarende boliger og bydele må føres videre med den fornødne statslige indsats. I de nye kvarterer må der skabes et menneskeligt og varieret miljø.

Man bør stræbe efter at skabe samlede, men ikke ensartede boligmiljøer, omgivet af grønne områder og adskilt fra industrikvarterer. Butikker, skoler, børneinstitutioner, posthuse, apoteker, restauranter, sportsanlæg, ungdomshuse, biblioteker og andre samlingssteder må indarbejdes i planlægningen.

Det må i højere grad gøres muligt at bevare gamle bydele og bygninger, der har særlig historisk og æstetisk værdi. Særlig karakteristiske gamle bykvarterer må fredes. De forsøg, der er gjort med gågader og udelukkelse af trafikken fra fredede byområder, bør videreføres.

Gennem planlægning må der skaffes plads til fritidshuse i de rekreative områder, men på en sådan måde, at bebyggelsen ikke ødelægger naturskønheden.

Kommunerne må skabe forudsætninger for anden rekreativ udnyttelse af de grønne og blå områder, for eksempel ved anlæg af motionsbaner, cykel-, gang- og ridestier og lystbådehavne.

Landskabsfredninger må i højere grad føre til større sammenhængende naturparker, og det offentlige må ved landskabspleje og renligholdelse erkende sit ansvar for de fredede områder. Kiosker og cafeteriaer vil stimulere interessen for at besøge sådanne steder.

Forureningen

Mennesket anvender naturen – luften, havet og vandløbene – som losseplads. Hvad vi ødelægger i dag, kan det tage hundrede år at rette op. Røg, støj og møg påvirker det fysiske og psykiske velbefindende men hidtil har vi først grebet ind, når skaderne var påfaldende.

Problemet er globalt. FN må opstille internationale forskrifter og oprette organer, der kan kontrollere, at de overholdes.

Der må under miljø- og planlægningsministeriet oprettes fire forureningsråd: støjråd, luftforureningsråd, vandforureningsråd og jord- og produktforureningsråd. Miljørådet, som tidligere er omtalt, skal vurdere de løsninger, der foreslås af de fire nævnte råd, og give indstilling til resortministerierne.

STØJ forringer den menneskelige trivsel og nedsætter præstationerne. En ansvarsplacering og klare mål for den grad af støjforurening, der kan tillades de forskellige støjkilder, er nødvendig.

For biler, motorcykler, knallerter og både indføres maksimalværdier for støj. Nye typer skal godkendes, ældre synes. Overholdelse påses ved stikprøvekontrol. For offentlige transportmidler tages afgørende hensyn til støjproblemet ved tildeling af holdepladser og garager. Samme hensyn tages ved planlægning af lufthavne og overflyvningsområder. Det må forhindres, at »overlydsbraget« indtræffer over beboede områder.

For alle maskiner til brug i haven, ved vejarbejde og byggeri indføres maksimale støjgrænser og typegodkendelse, lige som anvendelse begrænses til tidsrum, der ikke i det væsentlige falder sammen med sove- og fritid. For større vej- og byggearbejder er det en forudsætning for igangsætningstilladelse, at der er truffet rimelige foranstaltninger mod støjgener. For industrivirksomheder, håndværkvirksomheder, servicevirksomheder, restaurationer og forlystelsessteder udarbejdes retningslinier, der stiller større krav til lydisolering. Byggetilladelse skal kunne nægtes på grund af støjulemper.

Den interne støj i beboelses- og erhvervsbygninger skal reduceres ved i byggelovgivningen at stille krav om opgivelse af støjkilders placering og hvilke foranstaltninger, der foretages for at begrænse støjen. Der indføres normalværdier for tilladt støj.

LUFTFORURENINGSPROBLEMET må løses ved et samarbejde inden for større områder, fordi den forurenede luft føres vidt omkring.

Da vi i Danmark i sommerhalvåret mest har vestlig vind, i vinterhalvåret mest sydøstlig, må større luftforurenere placeres nordøst for boligbebyggelserne.

Der indføres en røglov, der fastsætter normer for røgens tilladte forureningsgrad. Der påbydes anvendelse af svovlfattig olie. Periodiske eftersyn sikrer, at alle anlæg opfylder normerne. Der må bygges flere fjernvarmeanlæg og forbrændingsanstalter, fordi disse kan placeres hensigtsmæssigt for bebyggelse og lettere kan kontrolleres.

Motorkøretøjer i byerne udgør et stigende luftforureningsproblem. Alle biler skal udstyres med udstødningsaggregater. Der fastsættes faste regler for udstødningens indhold. Trafikken må føres hurtigt igennem bebyggede områder, så starter og tomgang begrænses. Afgiftspolitikken overfor større motorkøretøjer ændres, så man fremmer brug af de mindst forurenende brændstoffer.

VANDFORURENINGEN er tiltagende. Grundvandet forurenes især af sivebrønde og nedgravede olie- og benzintanke. Sivebrønde skal afskaffes. Nye brændselsolietanke må ikke nedgraves. Allerede eksisterende tanke skal inden en rimelig frist graves op.

Overfladevandet er en drikkevandsreserve,

som ikke må ødelægges ved afledning af forurenet spildevand til søer og vandløb.

Havet, sunde, fjorde, vandløb og søer er rekreative områder, hvis plante- og dyreliv skal bevares. Væsentlige ændringer af den naturlige tilstand må ikke finde sted. Kloak- og spildevand må forlanges renset ikke blot for bakterier og virus, men også for plantenæringsstoffer, der fremkalder ændringer i dyre- og plantebestanden.

Internationale overenskomster med strenge bøde- og erstatningsbestemmelser må etableres til hindring af skibenes udtømning af olie og affald.

Det har afgørende betydning for befolkningens sundhed og for vort landbrugs fremtid som eksportør, at vi stiller store krav til, at vore produkter er fri for skadelige kemikalier. Kontrollen med anvendelsen af kemikalier i levnedsmiddelproduktionen må derfor styrkes, ligesom eventuelle bivirkninger må undersøges, inden nye kemikalier frigives til brug.

JORD- OG PRODUKTFORURENINGEN udgør en direkte fare for den menneskelige sundhed. Landbrugsprodukterne kan forurenes indirekte ved anvendelse af gødningsstoffer, ukrudtsbekæmpende og medicinske midler. Der må være nøje kontrol og oplysningspligt.

Disse stoffer kan forrykke balancen i naturen. Danmark må deltage i den økologiske forskning, d. v. s. forskningen af samspillet mellem de levende organismer og deres omgivelser.

FORURENINGSKONTROLLEN må hovedsagelig placeres hos amterne, som skal råde over den nødvendige forureningskyndige tekniske stab.

Betalingen for de direkte forureningsbekæmpende investeringer må så vidt muligt påhvile den enkelte forurener. Der indføres særligt lempelige afskrivningsregler for investeringer til imødegåelse af forurening.

Visse former for éngangsemballage forbydes. Der må ydes støtte til forskning af, hvilke værdier, der kan udvindes af affaldet og af metoder til destruering af vanskeligt nedbrydeligt affald.

Bekæmpelse af forureningen kræver en mentalitetsændring hos den enkelte. Dette spørgsmål må behandles i skolerne, og det offentlige må deltage i antiforureningskampagner.

Trafik

En sund og balanceret økonomisk vækst i alle landets dele og erhvervslivets konkurrenceevne er afhængig af det landsdækkende trafik-, transport- og kommunikationsnet, der udformes i de kommende år, og af den rækkefølge, opgaverne løses i.

Udbygningen af bane- og motorvejsnettet med tilhørende faste forbindelser over sunde og bælter vil kræve enorme summer.

Man må derfor i første række arbejde for en hurtig og kraftig udvidelse og modernisering af telekommunikationsnettet, og i – og omkring – alle tæt bebyggede områder skabe et effektivt, kollektivt transportnet.

Storebæltsbroen er den mest presserende af de større trafikopgaver. Broen bør stå færdig i begyndelsen af 80'erne.

Planlægningen af de øvrige bro- og tunnelbyggerier må ske på en sådan måde, at erhvervslivet kan indstille sig på, at der i de kommende år løbende vil være store anlægsopgaver på dette område. Efterhånden som bygningen af Storebæltsbroen frigør arbejdskraft og maskiner, skal disse derfor kunne overføres til anlæg af en fast forbindelse til Saltholm og Malmø. Herefter vil en broforbindelse mellem Lolland og Tyskland, en yderligere forbindelse over Storebælt (Røsnæs–Samsø–Hov) og en bilforbindelse mellem Helsingør og Hälsingborg kunne blive aktuel.

Sideløbende hermed bør hovedlandevejene og motorvejene gradvis udbygges. I stedet for anlæg af spredte delstrækninger bør der gennemføres en mere rationel færdiggørelse af større sammenhængende vejstrækninger. Landevejene skal befæstes til at kunne bære en tungere godstransport. Vejkryds bør »være ude af niveau«.

Udbygningen af broer, tunneler, veje, jernbaner og havne må ske efter en samlet planlægning og prioritering.

Helsingør havn indrettes efter en stærk stigning i trafikken på grund af forøget samhandel med de nordiske lande. Hvis det er økonomisk rentabelt i løbet af få år at anlægge en jernbanetunnel frem for en udbygning af havnen, skal denne udvej vælges, såfremt det kan lade sig gøre uden at forsinke bygningen af Storebæltsbroen.

Anlægget af en storlufthavn på Saltholm må ses i forbindelse med tidspunktet for bro/tunnelbygningen fra Amager til Saltholm. Begge dele må være færdiganlagt sidst i 80'erne. De investeringer, der er nødvendige for at bevare Kastrup Lufthavns internationale position og konkurrenceevne indtil overflytning til Saltholm sker, må foretages.

Trafikpolitikken indrettes efter, at de kommende år vil bringe en stærk stigning i lufttransporten – såvel af personer som af gods. Forbindelsen mellem de store byer og deres lufthavne må udføres således, at transporttiden nedbringes, enten ved direkte togforbindelse eller ved helikoptertransport. Ingen steder i landet bør afstanden til en rutelufthavn overstige 50–60 km.

Der skal være regelmæssig forbindelse imellem provinslufthavnene indbyrdes, og i

hvert tilfælde må ruteflyvningen mellem København og provinslufthavnene foregå efter »bus-princippet« med kortere mellemrum og billettering ombord.

På kommunalt initiativ bør en udvikling i den private flyvning imødekommes ved anlæg af en række mindre lufthavne.

Banelegemer og signalsystemer må indrettes for at imødekomme de sikkerhedsmæssige krav, som persontogstrafik med meget store hastigheder vil stille. Persontogene bør indrettes med så stor service og komfort, at jernbanernes konkurrenceevne fastholdes. Havne og jernbaner må indrettes efter moderne transportteknik, med en stærkt stigende anvendelse af containere. Det må understreges, at DSB's godstransport kan udskilles og overgå til et forretningspræget koncessioneret selskab.

Trafikproblemerne er størst i de store byer. De kollektive transportmuligheder skal derfor udbygges og baseres på komfort og hurtighed. Omkring byerne anlægges et tilstrækkeligt antal parkeringspladser ved bus- og jernbanestationer. Omkring bykernerne, som skal aflastes for biltrafikken, må der bygges omfattende underjordiske parkeringsanlæg. I forbindelse med anlæg af en tunnelbane under Københavns indre bydele må man i løbet af 70'erne foretage en hurtig udbygning af S-banenettet, bl. a. til Amager, Køge, Roskilde og Nordsjælland. Der skal oprettes et Storkøbenhavns Trafikselskab.

Vejtrafikken må baseres på hurtige udfaldsveje af motorvejsstandard, hvis nøjagtige linjeføring snarest må bestemmes. Fodgængerne skal beskyttes ved sikrede overgange eller tunneler ved de store trafikårer.

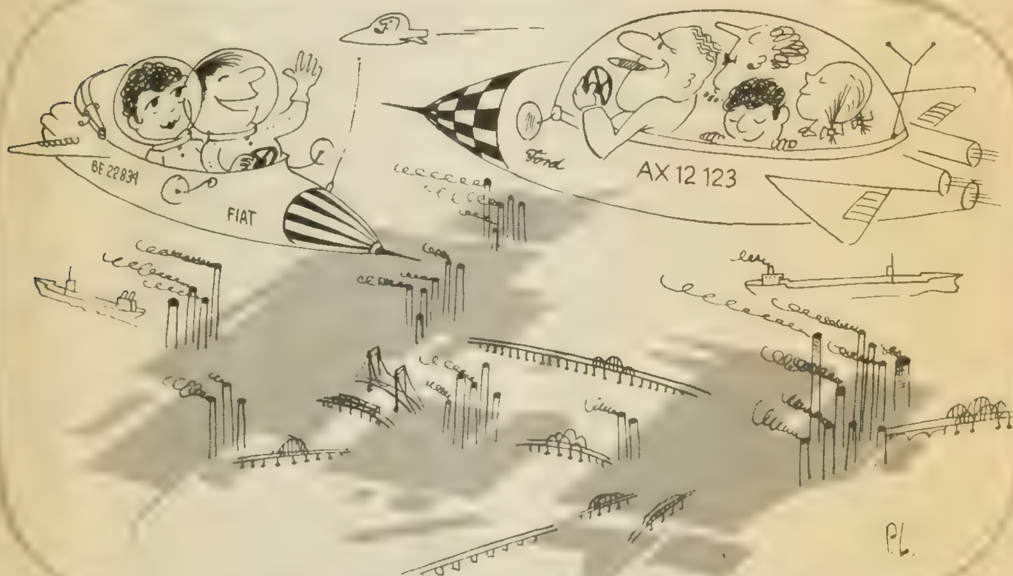
Løsningen af de kommende års trafikopgaver vil stille meget store krav til arbejdskraft og finansiering. Problemet er derfor ikke alene, om det er staten eller private, der skal investere, men at hele samfundsøkonomien i højere grad indrettes på at give plads til disse store trafikinvesteringer.

Storebæltsbroen bygges og finansieres af ét privat konsortium, eventuelt med staten som medindskyder. Taksterne skal være lavere end ved den nuværende overfart.

Finansieringsformen for den faste forbindelse mellem København og Saltholm må afhænge af lufthavnens organisationsform. Det konservative folkeparti foretrækker, at hele opgaven løses af en organisation med selvstændig finansiering.

En eventuel jernbanetunnel ved Helsingør-Hälsingborg finansieres af de nordiske jernbaner.

Jernbane- og vejinvesteringerne finansieres af det offentlige, og kun i ganske specielle tilfælde med motorvejsafgifter. I forbindelse med anlægget af veje, der kan bære en tungere godstransport, må vægtafgiften graderes efter akseltrykket.

Reformer i uddannelsen

SKOLE- og uddannelsessystemet må til stadighed tilpasses samfundsudviklingen. Målsætningen må være ikke alene at give den enkelte den viden, der er nødvendig i et samfund i stadig forandring, men i lige så høj grad at udvikle interesser og skabende evner, selvstændig tænkning, omstillingsevne og viljen til at samarbejde med andre.

At uddanne sig bør ikke begrænses til børne- og ungdomsårene, men være muligt for den enkelte livet igennem i det omfang, man føler behov. Blindgyder må undgås, og der må på alle trin være omstignings- og opstigningsmuligheder, så den enkelte kan finde den plads, der svarer til netop hans eller hendes evner og færdigheder.

Der må være adgang til efteruddannelse, videreuddannelse og omskoling for alle, og der må være sammenhæng mellem folkeskolen og al videre uddannelse. Skrankerne imellem de forskellige uddannelser må nedbrydes, og specialiseringen indtræde så sent som muligt. Tidligere gennemført undervisning i andre uddannelser skal kunne godskrives, ligesom man må kunne kvalificere sig på et højere niveau gennem enkelte suppleringsfag eller fagkombinationer.

I det gældende uddannelsessystem undervises de svagest udrustede gennemgående i et for kort åremål. I fremtidens uddannelse må undervisningen være mere individualiseret. Man må anvende de indlæringsmetoder, der giver det største udbytte for den enkeltes evner og viden. Man må forhindre, at der opstår unødvendige sociale problemer på grund af manglende uddannelser.

Voksenundervisningens placering i uddannelsesmønstret må udbygges. Gennem fritidsundervisningen og oplysningsforbundene må der skabes mulighed for at aflægge statskontrollerede prøver i tilvalgsfag på folkeskole- og gymnasieniveau.

Forbindelsen mellem folkeskolen og gymnasiet skal udvides og lærerne have kendskab til miljøet i de videregående uddannelser. Folkeskole- og gymnasielæreruddannelserne må derfor placeres i de nye uddannelsescentre, hvor alle lærere får en fælles grunduddannelse med praktik og pædagogik som et vigtigt led. Seminarierne indpasses i den efterfølgende specialuddannelse.

Lærerne må aflastes for ikke-pædagogisk arbejde.

TV og radio kommer til at spille en større rolle i uddannelsesmønstret. Undervisningsministeriet skal have rådighed over sendetimer til TV-undervisning.

Medleven og medindflydelse skal være selvfølgelige elementer i hele uddannelsesforløbet. På alle uddannelsestrin må der være mulighed for større indflydelse på egne forhold.

Europa vil blive en fælles arbejdsplads. De unge må have bedre muligheder for at uddanne sig i udlandet. En lang række uddannelser må kunne godskrives i det danske undervisningssystem.

Folkeskolen

Uddannelsespligten må i løbet af 1970'erne udvides til 12 år. Den offentlige skole må baseres på en enhedsskole med tilvalg.

Ved alle skoler oprettes børnehaveklasser med adgang fra det femte år. Børnehave-

klasserne skal være den naturlige overgang til den egentlige undervisning, som skal begynde fra det fyldte sjette år. Gennem musiske aktiviteter skal man allerede i børnehaveklasserne fremme børnenes fantasi og skaberevner.

Enhedsfolkeskolen skal give en bred, almen grunduddannelse med alsidig orientering om vort kulturgrundlag. Allerede på et tidligt tidspunkt i uddannelsen indføres niveaudelt undervisning i enkelte fag. Der tilbydes eleverne tilvalg af bestemte fag i overensstemmelse med evner og interesser og med sigte på deres senere uddannelsesmål. Gruppeundervisning vil i mange fag erstatte klasseundervisningen.

Tilvalgssystemet forudsætter en snæver kontakt mellem forældre og skole. Forældre må hele tiden være orienteret om barnets situation og tilvalgsfagenes muligheder.

Undervisningen i fremmede sprog indføres så tidligt som muligt og indrettes efter mere moderne metoder. De forskellige fags indhold må på mange områder ændres. Nye emner må tages op, og mindre væsentligt læsestof nedskæres. Den store kombinationsfrihed i valg af fag i tilvalgsskolen må ikke føre til, at undervisningskvaliteten sænkes.

Folkeskolen afsluttes med en statskontrolleret prøve efter 9. eller 10. skoleår. Alt efter forudgående og efterfølgende uddannelse skal denne prøve kunne sammensættes frit, således at man kan tage realeksamen eller enkelte fag på realeksamensniveau, og andre på 9. eller 10. klasseniveau. På denne måde bliver skolen mere smidig, uden at der slækkes på kravet til skolen om at være alsidigt orienterende og kundskabsformidlende.

Der fastsættes bestemmelser for omfanget af tilvalgsfag, der direkte giver adgang til gymnasiet. Undervisningen i tiende klassetrin skal viderebygge tilvalgene med erhvervsfagligt sigte, uden at der dog bliver tale om en egentlig erhvervsuddannelse. Også fra tiende klassetrin skal der være en naturlig overgangsmulighed til gymnasiet.

Erhvervsvejledningen effektiviseres. En dialog mellem skole og erhverv er nødvendig for at skabe et glidende forløb af folkeskolens undervisning til de faglige skoler.

I folkeskolen må der skabes en bedre harmoni mellem bygninger, undervisningsmateriel og pædagogiske hensyn for at opnå den størst mulige trivsel for elever og lærere.

Det pædagogiske forsøgsarbejde må udvides. Et uddannelsesråd for de grundlæggende uddannelser vil gennem analyser og vurderinger kunne fremme nyskabelser blandt andet i folkeskolen.

Privatskolernes eksistens må sikres gennem tilskudsordninger, der ligestiller dem med de offentlige skoler.

Handicappedes undervisning

Undervisningen af handicappede og sent udviklede børn udbygges. Deres undervisning bør kun i undtagelsestilfælde foregå uden for det almindelige skolemiljø. Al undervisning af handicappede børn samles under undervisningsministeriet. Der må etableres et samarbejde mellem undervisnings- og socialministeriet for at sikre handicappede børns udvikling allerede fra de første år.

Folkeskolens tilbud om specialundervisning må følges op af lignende tilbud på tekniske skoler, fagskoler, handelsskoler og lign., således at handicappede får den størst mulige chance for senere at blive beskæftiget i erhvervslivet på lige fod med andre unge.

Skolens mulighed for at hjælpe elever med adfærdsvanskeligheder udbygges gennem udvidet observationsundervisning, skolepsykologisk rådgivning og et nærmere samarbejde med børne- og ungdomsforsorgen.

Gymnasiet

Det primære mål med gymnasiet er at give eleverne et dybtgående kendskab til sammenhængen i vort kulturmønster og dagens samfund. Gymnasiet skal gennem et højt undervisningsniveau være et forbindelsesled fra folkeskolen til de videregående mere teoretiske uddannelser. Enhedsprincippet i folkeskolen videreføres i gymnasiet med en fælles grundstamme omfattende sprog, matematik, samfundsorientering og humanistiske fag. Gennem tilvalg skal eleverne kunne specialisere sig til en senere videreuddannelse.

Gymnasiet afsluttes med en studentereksamen, der normalt men ikke automatisk giver adgang til uddannelser på universitetsniveau. Gymnasiekapaciteten må udvides. ·Højere forberedelseseksamen bør, som det oprindeligt var hensigten, fortrinsvis søges af dem, der har været ude af undervisningssystemet.

Erhvervsuddannelsen

Overgangen til den faglige grunduddannelse sker normalt efter det tiende uddannelsesår.

Den faglige grunduddannelse bør gøres mere tiltrækkende. Den indledes på brancheskoler med en almen, faglig og teoretisk undervisning. Den videreføres med den egentlige praktiske specialuddannelse på én eller flere anerkendte virksomheder, baseret

på et kontraktforhold. Uddannelsen afsluttes med teoretisk undervisning og eksamen, der omfatter arbejdsmarkedspolitik, psykologi, ledelsesprincipper og samarbejdsformer. Grunduddannelsernes længde afpasses efter elevens alder, uddannelsesmæssige forudsætninger og de enkelte fag.

Erhvervsuddannelserne skal opbygges af et antal uddannelsesblokke, der kan gennemføres hver for sig og i et tempo, der svarer til den enkelte uddannelsessøgendes individuelle tempo.

Efteruddannelses- og omskolingsmuligheder skal koordineres med grunduddannelserne og bør kunne finde sted som deltidsundervisning sammen med erhvervsmæssigt arbejde. Denne uddannelse skal kvalificere til videregående uddannelser og åbne adgang for ikke-faglærte til at blive ligestillet med faglærte.

Alle erhvervsuddannelser må samles under undervisningsministeriet.

Læreanstalter og universiteter

For at imødekomme det moderne samfunds krav om større smidighed i uddannelsesstrukturen og effektive, korte uddannelser skal de højere læreanstalter og universiteter fortsætte med at indføre den trindelte undervisning.

Dette må indebære,

- at optagelse er betinget af en adgangsprøve efter den modtagende institutions krav. Prøven kan være studentereksamen eller højere forberedelseseksamen, hvis tilvalgsfagene giver de tilstrækkelige kvalifikationer til at påbegynde studiet. Også andre personer kan optages, mod at bestå adgangsprøven,
- at der skabes friere fagkombinationer på tværs af traditionelle faggrænser og dermed større variationer i afgangseksamenernes faglige indhold,
- at mere uvæsentligt læsestof bortskæres,
- at der opnås en bedre udnyttelse af studietiden gennem længere semestre, effektiv planlægning og rådgivning hele studiet igennem,
- at der foretages en hurtig udbygning af uddannelsescentre.

Denne omlægning af uddannelserne kræver en forudgående afklaring af, hvilke stillinger og hvilken lønplacering de forskellige uddannelser giver adgang til

Universiteterne og de højere læreanstalter bør administreres under et af et direktorat, som i samarbejde med institutionerne planlægger og koordinerer de forskellige studier.

For at sikre den bedst mulige undervisning og forskning bør professorernes rent administrative opgaver udskilles. Professorerne skal kunne vælge mellem at lægge hovedvægt enten på undervisning eller forskning. Lærere og professorer kan ansættes på åremål.

Der skal ikke fastlægges et bestemt forhold mellem forsknings- og undervisningsbevillinger. Forskningsbevillinger må i højere grad følge personen og være knyttet til en afgrænset opgaves løsning. En sådan praksis må dog ikke angribe grundforskningens frihed.

Uddannelsens finansiering

Målsætningen for uddannelsesstøtten må i sin endelige udformning være, at ingen af økonomiske grunde hindres i at påbegynde eller videreføre en uddannelse, som den pågældende har evne og lyst til.

Den nuværende økonomiske støtte har ikke været tilstrækkelig til at sikre en ligelig social og geografisk rekruttering til gymnasiet og de forskellige højere uddannelser. Udbygningen af støtten må i de nærmeste år fortrinsvis komme lærlinge og eleverne i de ældste klasser til gode, så man undgår, at unge forlader uddannelsessystemet af økonomiske grunde.

Af solidaritetshensyn må de grupper, som gennem en lang uddannelse opnår særligt høje indkomster, gennem tilbagebetaling af støtten bidrage til større social lighed. Efter myndighedsalderen skal støtten fortrinsvis ydes som lån.

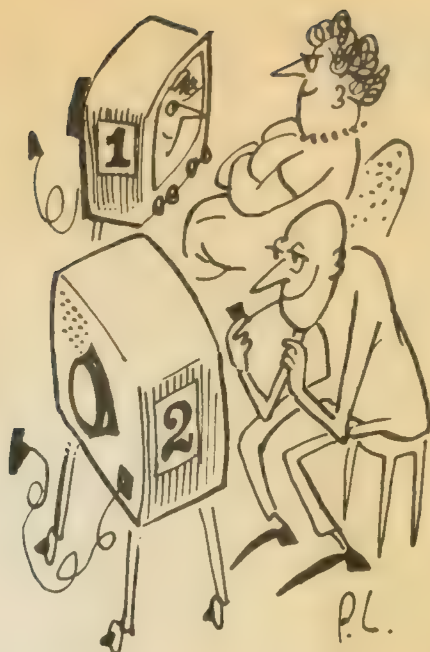
Fra undervisningspligtens ophør og indtil myndighedsalderen gives støtten som legater, gradueret efter alder og forældreindkomst.

Efter myndighedsalderen skal støtten – uafhængig af forældre- og ægtefælleindkomst – som hovedregel være lån, der først er rentebærende efter uddannelsens ophør.

Tilbagebetaling finder sted, når låntageren har en indkomst, der svarer til den gennemsnitlige førsteårsindkomst på det pågældende uddannelsestrin. Den skal tidligst begynde et år efter studiets ophør. Tilbagebetalingsperioden afpasses efter uddannelsens normerede længde.

Den økonomiske støtte gives efter ensartede kriterier til alle uddannelser af mere end tre måneders varighed. Den bør være så stor, at den kan dække den uddannelsessøgendes nødvendige leveomkostninger under hensyn til den pågældendes alder.

Også efter myndighedsalderen må der være adgang til at opnå legater for at sikre en risikofri start på en uddannelse. Legaterne må aldrig udgøre mere end en trediedel af den samlede støtte til uddannelsen og kan højst beløbe sig til sammenlagt et års støtte.

Kulturen - en del af hverdagen

LIGESOM vi kan skabe et nyt værdighedsbillede for menneskets forhold til arbejdspladsen gennem medindflydelse og medansvar, kan vi give fritidstilværelsen øget indhold ved tilbud om selvudfoldelse og medleven i kunst og kulturliv. For Det konservative folkeparti er det afgørende at værne det enkelte menneskes ret til at forme sin egen tilværelse og realisere sin egen opfattelse af meningen med tilværelsen.

Det konservative folkeparti ønsker, at vi i vort samfunds videre udvikling skal bygge på de værdier, der ligger i vor kristen-humanistiske kulturarv. Det menneskesyn og den livsholdning, som rummes i denne arv, vil være et uundværligt fundament også under de hektiske økonomiske og tekniske forandringer, det moderne samfund er underkastet.

Vort politiske mål er ikke blot øget effektivitet og stadig stigning i den samlede velstand. Der er brug for og råd til at anvende en del af velstandsstigningen til at skabe trivsel for mennesker både på deres arbejdsplads og i deres fritid. Kulturpolitikken er ikke blot et afgrænset område, der omfatter aktiviteter i kunst, kirke og skole.

Der er en nær forbindelse mellem kultursyn, kulturudfoldelse og hele samfundsudviklingen.

En økonomisk politik med øget velstand giver mulighed for, at samfundet og den enkelte borger bedre kan fremme kulturelle aktiviteter. Den kulturelle udfoldelse skal ikke være reserveret for mennesker med særlige kundskaber og uddannelse. Kulturudbuddet må være præget af alsidighed, og man må undgå en ensidig politisering af kulturudbuddet.

Hidtil har skolen næsten udelukkende forberedt mennesker til en tilværelse i arbejdslivet. Med øget fritid for alle må skolen bevidst sigte imod at skabe forudsætninger for et indholdsrigt fritidsliv for hver enkelt. Den musiske undervisning må udvides. Også udenfor den egentlige undervisningstid må der gives eleverne tilbud i musik, bildende kunst, dramatik og litteratur. Forståelsen for kunstens værdi må lægges allerede i de unge år.

For alle aldersgrupper må det offentlige være i stand til at stille de fornødne lokaler til rådighed, også til de forskellige former for foreningsaktiviteter og spejderkorpsene.

I idrætslivet må der være mulighed både for konkurrencesport og motionsudøvelse. Det må være kommunernes opgave at stille de fornødne idræts- og motionsanlæg til disposition. Aktiviteterne skal fortsat være baseret på frivillige lederes indsats.

En større kulturel aktivitet, hvor befolkningen selv lever med, kræver bedre bygningsmæssige rammer. Ægte og levende kulturcentre kan ikke skabes ved en offentlig beslutning, men fordrer interesseredes initiativ. Kommunerne må yde støtte til grupper af borgere, som selv vil stå for fritidsaktiviteter af kulturel eller anden art, ved at skaffe egnede lokaler. Man bør undgå offentlig støtte til institutionsprægede, ensartede kulturcentre, men være åben overfor nye, spontane initiativer.

Kunsten, kunstneren, publikum

En aktiv kulturpolitik kan bidrage til, at vi kan videreføre en selvstændig dansk kunst. Offentlig støtte skal virke som igangsætter af kunstnerisk produktion og kulturel udfoldelse, så kunsten kan eksistere og udvikle sig frit. Målet må være at sikre kunstnerens fulde frihed, at åbne kunsten for et stadig større publikum og skabe bedre kontakt mellem publikum og kunstner.

Den økonomiske støtte skal principielt ydes til kunstværket i stedet for til kunstneren som person. En støtte til værket i alle dets former åbner også mulighed for – sammen med bedre kunstforståelse i befolkningen – at støtten til kunstneren efterhånden bliver overflødig. Kunstnerne skal kunne leve af deres produktion. En støtte til værket er ikke en socialt betinget foranstaltning, men et udtryk for, at det offentlige erkender sin opgave som forbruger af kunst.

Offentlige institutioner og teatre bør i højere grad bestille værker hos kunstnerne. Opkøb af bildende kunst og bestilling af værker hos forfattere og komponister må være den afgørende støtteform til disse kunstarter.

Samtidig med, at det offentlige køber mere kunst, må man gå nye veje for at sikre, at befolkningen møder kunsten i hverdagen. Det kan ske gennem offentligt arrangerede vandreudstillinger, og gennem låneordninger så værker i offentlig eje præsenteres for en større kreds i offentlige kontorer og på private arbejdspladser.

Ved opførelsen af større offentlige bygninger må afsættes særlige beløb til kunstnerisk udsmykning. Kunstnerne må engageres fra byggeriets begyndelse.

For at sikre alsidighed i kunstvalget, bør udstillingerne decentraliseres mest muligt. Indkøb af kunst skal afgøres af folkevalgte bestyrelser og ikke af kunstfondudvalget, der alene skal have rådgivende indflydelse.

Den skrivende danske kunst har vanskelige vilkår, fordi den først og fremmest henvender sig til den talsvage danske befolkning. Det vil være en væsentlig støtte at godtgøre forlagene den moms, som opkræves på bogsalg. Følgen vil blive lavere bogpriser og dermed større oplagsmuligheder. Det er en enkel og generel støtte til produktionen af danske bøger og bedre end støtteordninger til enkelte, udvalgte skribenter. Forfatterne må have en mere rimelig betaling for udlånet af deres bøger på biblioteker.

Støtten til dansk musik skal ikke kun bestå i bestilling af værker hos komponister og en støtte til selve det indledende, skabende arbejde. Man må også sikre, at danske komponister får større muligheder for at få deres værker opført.

Der bør inden for Det kgl. Teater oprettes en særlig scene for opera og ballet.

Uddannelsesniveauet må være ens på samtlige landets konservatorier.

Offentlige tilskud er nødvendige for at sikre en tilstrækkelig teaterdrift for hele befolkningen. Men det forekommer ikke rigtigt at give støtten til enkelte teatre efter enkelte års særligt store underskud. Det konservative folkeparti går ind for generelle ensartede støtteordninger for at sikre kontakt mellem teater og publikum og for at undgå, at teatret blive sekterisk og dramaet en isoleret, publikumsfjern kunstart. Teatrenes forestillinger må langt oftere transmitteres af fjernsynet.

Teaterstøtten må især gives som tilskud til billetpriserne. Det er vigtigt at støtte dannelse af publikumsorganisationer og at medvirke til en udvidelse af abonnementsordningerne. Som led i kunstopdragelsen bør driften af børne- og ungdomsteatre sikres den nødvendige økonomi.

Skuespilleruddannelsen må ske i forbindelse med et teater og ikke alene på særlige skoler.

Støtten til filmkunsten må ændres. Filmfonden bør ledes af kulturpersonligheder, der ikke er direkte engageret i filmproduktionen. Der uddeles alene præmier til færdige film og til filmproducenters første arbejde. Det ligger i filmens natur, at den ikke kan bedømmes, før den er produceret.

Bevillingssystemet må ophæves samtidig med, at man sikrer sig imod biografkæder eller andre former, der kan føre til et ufrit marked.

Radio og fjernsyn

Statsmonopolet på radio og fjernsyn skal afskaffes. En TV-kanal 2 skal drives af et nyt og af Danmarks Radio uafhængigt selskab. Samtidig bør radioens programmer begrænses til to. Det tredie program må overlades til det nye selskab. Dets økonomiske baggrund kan skabes gennem reklameindtægter både i fjernsyn og radio. Koncessionen for det private selskab skal indeholde klare garantier for kvalitet, alsidighed og politisk uafhængighed. Det nye selskab skal ledes af et råd, der er uafhængigt af annoncørinteresser. Der må ikke reklameres ved hjælp af sponsorprogrammer. Reklamerne må kun bringes før eller efter de enkelte udsendelser.

Kun ved at oprette to sendesystemer, der er aldeles uafhængige af hinanden, vil man få den konkurrence både med hensyn til programmer og økonomi, som forbrugerne har krav på.

Trivsel og tryghed

FAMILIE- og socialpolitikken skal medvirke til at bevare familien som tilværelsens centrum. Det er i familien, grunden skal lægges til udviklingen af børnenes selvstændighed og demokratiske holdning.

Kvindens ligeret skal virkeliggøres. Der må gennemføres lige løn for lige arbejde. Samfundet må planlægges sådan, at mand og kvinde frit kan afgøre, hvem der skal lægge hovedarbejdskraften i hjemmet.

Der skal oprettes tilstrækkelig mange børneinstitutioner og fritidscentre. Mulighederne for børnepasning ud over de sædvanlige åbningstimer i institutionerne udbygges. Dette vil give moderen bedre chancer for videreuddannelse. For at udvide valget mellem børnepasning og udearbejde forhøjes børnetilskuddene, samtidig med, at det offentliges tilskud til børneinstitutionernes drift reduceres. Højere børnetilskud vil altså modsvares af højere og mere ensartede takster i børneinstitutionerne. For at give barnet de bedst mulige startbetingelser indføres der et særligt tilskud i form af et småbørnstillæg til alle børn under tre år.

Heldagsbørneinstitutioner skal, ikke mindst af pædagogiske grunde, suppleres med halvdagsbørnehaver.

For at skabe bedre udfoldelsesmuligheder for familien er det nødvendigt, at der i boligområder indrettes familievenlige miljøer med lege- og udfoldelsesmuligheder.

Forældrene må sikres indflydelse i børneinstitutionerne, og forældrenævn etableres ved alle børneinstitutioner.

Et vigtigt led i en politik, der tjener børnenes interesse i trygge og sunde opvækstvilkår, vil være at gennemføre en revision af adoptionslovgivningen, så adgangen til at bringe »glemte« børn fra institutioner ind i personlige familieforhold lettes.

Familiens samlede situation skal være udgangspunktet for den sociale bistand. Familievejledningen må udbygges, og der må i det sociale arbejde lægges større vægt på besøg i hjemmene.

Med udgangspunkt i den ny socialreform må der lægges vægt på,

at det sociale system gennem sine servicefunktioner virker forebyggende,

at der sker en koordinering mellem den sundhedsmæssige og økonomiske bistand, for eksempel gennem udvidede helseundersøgelser og behandlinger allerede fra de tidligste år og op gennem alle aldre. Samarbejdet mellem børneinstitutioner, skoler og socialforvaltninger må udbygges,

at opståede trangssituationer klares i deres første fase,

at hele det sociale system møder den enkelte med tillid.

Informationen om det sociale system må forbedres, så enhver har kendskab til sine muligheder og rettigheder.

For at det sociale system kan komme til at virke efter sin hensigt, er det nødvendigt med efteruddannelse af det nuværende sociale personale.

Selv om samfundet overtager flere af de sociale funktioner, må der stadig være en

frivillig indsats på det sociale område, ikke mindst for handicappede, fysisk som psykisk, og for ældre i omsorgsarbejdet.

Familier, der selv påtager sig det offentliges pligter overfor handicappede, må have økonomisk godtgørelse.

Evnesvage, varigt psykisk og fysisk handicappede medmennesker og andre sociale minoritetsgrupper må sikres værdige levevilkår gennem forøget institutionsbyggeri og opførelse af flere uddannelses- og behandlingscentre.

Den ældre generation

Ældre medborgere skal have bedre muligheder for at blive i aktivt arbejde. For at fremme beskæftigelsen af ældre, stimuleres erhvervslivet til at indrette særlige arbejdspladser med lettere beskæftigelse og til at udvide mulighederne for deltidsarbejde. Pensionister, som ønsker at arbejde ud over 67 års alderen, skal, når de fylder 70 år, kunne opnå et rimeligt ventetillæg.

Ældre, som ikke har mulighed for at klare deres job eller opnå efteruddannelse, må kunne trække sig tilbage før den normale pensionsalder uden at lide for store økonomiske afsavn. Førtidspensionering er normalt en nødløsning, men den skal kunne ydes også med baggrund i sociale vanskeligheder og ikke kun ud fra en strengt lægelig vurdering.

Familie- og socialpolitikken lægges til rette, så ældre kan blive i deres eget hjem så længe som muligt. Dette kræver:

Udbygning af hjemmehjælp og hjemmesygepleje, hvor det opsøgende arbejde skal have en større prioritet, for eksempel gennem frivillige korps, der efter aftale med de sociale forvaltninger besøger de ældre,

udbygning af omsorgsarbejdet, både kommunalt og med mulighed for foreningers eller organisationers medvirken,

større forståelse for de ældres særlige forhold ved indretning af kollektivhuse,

placering af pensionist- og plejeafdelinger i kollektive bebyggelser,

flere plejehjem og nær kontakt mellem plejehjem, hospitaler og omsorgsarbejdet,

pensionssystemets nuværende bestanddele, folkepension, tillægspension og pensionstillæg samles i eet pensionsbeløb, der er ens for alle.

Først som overbygning på dette system gennemføres en indtægtsbestemt tillægspension, som står i forhold til tidligere indkomst.

Denne overbygning bør afvente udbygningen af det samlede tryghedssystem for ældre med omsorg og aktivitetsmuligheder og tilbud om hjælp i hjemmet.

Aktiv arbejdsmarkedspolitik

En aktiv arbejdsmarkedspolitik har til formål at skabe fuld, varig og produktiv beskæftigelse for alle.

Arbejdsformidlingen må virke på en sådan måde, at den tilpasses strukturændringerne. Omskoling og efteruddannelse spiller en central rolle i et samfund under forvandling.

Al erhvervsuddannelse bør samles i en erhvervsuddannelseslov, der omfatter lærlingeuddannelse, efteruddannelse, opskoling og omskoling.

En efteruddannelse med nærmere fastsatte mellemrum vil være nødvendig for de fleste på arbejdsmarkedet.

Under uddannelser bør der indenfor nærmere fastsatte indtægtsgrænser ydes fuld dækning for tabt arbejdsfortjeneste. Uddannelsesydelserne dækkes af en erhvervsuddannelsesfond, der skabes med bidrag fra såvel arbejdsgiver som arbejdstager.

Arbejdsformidlingen må etablere særlige kurser for ældre arbejdstagere og gennem oplysning være med til at nedbryde fordomme mod ansættelse af ældre arbejdskraft.

Hvis der ikke gennem efteruddannelse og omskoling er mulighed for at sikre alle en rimelig aflønning, må samfundet tilvejebringe særlige beskæftigelsesmuligheder, for eksempel i form af beskyttede værksteder. I

sammenhæng hermed må revalideringen omfatte socialt handicappede på linje med fysisk og psykisk handicappede.

Til virksomheder, der beskæftiger handicappede enten individuelt eller på beskyttede arbejdspladser, yder det offentlige et tilskud til lønnen.

For at skabe større bevægelighed på arbejdsmarkedet udvides mulighederne for deltidsarbejde. Arbejdsformidlingen må have mulighed for at skaffe lejligheder og dække flytteomkostninger og udgifter ved dobbelt husførelse.

Faggrænser på arbejdsmarkedet, som hæmmer arbejdskraftens bevægelighed, nedbrydes. Regeringen må tage initiativ til forhandlinger med arbejdsmarkedets parter om dette spørgsmål.

Tryghed på arbejdspladsen

I takt med automatiseringen og den stærke vækst i ansatte i servicefagene skal alle lønmodtagere efterhånden opnå funktionærlignende status. Dette vil med tiden medføre, at samtlige arbejdstagere får fuld dækning for tabt arbejdsfortjeneste under sygdom og ulykke.

Under arbejdsløshed ydes tilnærmet fuld dækning for tabt arbejdsfortjeneste, og en arbejdsløshedsforsikring for alle indbygges i det sociale system.

Der gennemføres yderligere en lovpligtig forsikring til dækning af efterløn til efterladte i seks måneder.

Staten må bidrage til løsning af lavindkomstproblemet gennem forhøjelse af de skattemæssige personfradrag.

For at sikre funktionærerne imod urimelige afskedigelser oprettes et afskedigelsesnævn, hvor man i højere grad end ved de almindelige domstole kan tage hensyn til forhold, der vanskeligt lader sig nedfælde i lovparagraffer, som for eksempel aldersbestemte afskedigelser.

Den erhvervsmæssige strukturomlægning rammer ikke mindst den ældre del af funktionærstanden. For de yngre kan problemet delvis løses gennem uddannelse. Denne må for de ældre suppleres med en afskedigelsesløn. For eksempel een måneds løn efter seks års uafbrudt ansættelse i samme virksomhed stigende til et halvt års løn efter 21 år.

Forskning af det fysiske klima – herunder støj- og andre forureningsproblemer – på arbejdspladsen skal iværksættes.

I forbindelse med det sygdomsforebyggende arbejde indføres en bedriftslægeordning i alle større virksomheder og dermed for de ansatte en pligt til regelmæssig, gratis lægeeftersyn. For mindre virksomheder etableres lægeordningen gennem de praktiserende læger.

Ferielægningen smidiggøres i takt med ændrede ferievaner og voksende fritid.

Der må stiles mod en fælles lønmodtagerlovgivning med den størst mulige tryghed i ansættelsen for samtlige lønmodtagere.

Trivsel på arbejdspladsen

En bedre trivsel på arbejdspladsen bliver stadig mere afgørende i takt med, at samfundet præges af effektivitet og automation.

Trivsel er i virkeligheden betingelsen for, at det enkelte menneskes selvstændighed og initiativ fortsat kan udfolde sig. Vilkårene på arbejdspladsen er også en væsentlig forudsætning for trivsel i familie- og fritidsliv.

I virksomheder med mere end 50 ansatte bør medarbejderne gennem kontaktorganer med ligelig repræsentation af arbejdsgivere og arbejdstagere opnå medbestemmelsesret og medansvar på områder som arbejdspladsforhold og personalepolitik. Der må samtidig skabes regler for en grundig gensidig information om og drøftelse af virksomhedens forhold.

Alle medarbejdere skal deltage på lige fod i denne beslutningsproces. Kontakten udbygges med underudvalg efter virksomhedens størrelse, således at medbestemmelse og information kan etableres på alle områder og niveauer.

For at sikre et bedre forhold mellem erhvervsliv og lønmodtagere skal medarbejderne i større virksomheder kunne vælge en repræsentant, der får indblik i virksomhedens ledelse. I aktieselskaber indtræder en valgt repræsentant i bestyrelsen.

For yderligere at stimulere medarbejdernes initiativ og medleven på arbejdspladsen må der skabes muligheder for nye ledelsesformer, hvor medarbejderne gennem gruppesamarbejde overalt i virksomhedens organisation kan inddrages i afgørelserne omkring det enkelte arbejde og dets udførelse og dermed opnå bedre udnyttelse af uddannelsen og skabertrangen. Denne nye ledelsesform må etableres gennem uddannelse og forsøg i virksomheder.

Arbejdslederne får en central stilling i den nye tid. Forbedringer af arbejdslederuddannelsen må derfor gennemføres.

Fra samfundets side skal de nye ledelsesformer opmuntres gennem tilvejebringelse af ledelsescentre, eventuelt på nordisk basis. Her skal en egentlig lederuddannelse på universitetsniveau opbygges. Samfundet skal medvirke til forsøg med gruppeledelse på virksomhederne gennem ledelsescentret.

Kravene til det private arbejdsmarkeds personalepolitik må naturligvis også gælde for det offentlige. De autoritære ledelsesprincipper skaber dårlige arbejdsforhold og øver indflydelse på effektiviteten i den offentlige administration. Retningslinjerne for ledelsesprincipper og personalepolitik iøvrigt må i samarbejde med personaleorganisationerne fastsættes af Folketinget. De ansattes ret til at blive hørt i væsentlige problemer og til at afgive indstilling, inden beslutningen træffes, må være helt naturlig.

Ejendomsret for alle

Den enkelte medarbejders forhold til arbejdspladsen og erhvervslivet kan få nye perspektiver gennem udbyttedeling og udbredelse af ejendomsretten til virksomhederne.

Lønmodtagerne skal derfor have skattefrihed for udbyttedeling, der bindes i aktier, investeringsforeninger og obligationer.

I en stadig udbredelse af ejendomsretten og indførelse af økonomisk demokrati må alle befolkningsgrupper have mulighed for at være med uden hensyn til medlemsskab af bestemte organisationer. Det skal være en individuel ejendomsret for den enkelte borger, og ikke kollektiv ejendomsret, der administreres af organisationerne.

Borgere med almindelige indkomster skal opmuntres til at erhverve aktier og dermed blive medejere af danske virksomheder. Det konservative folkeparti foreslår:

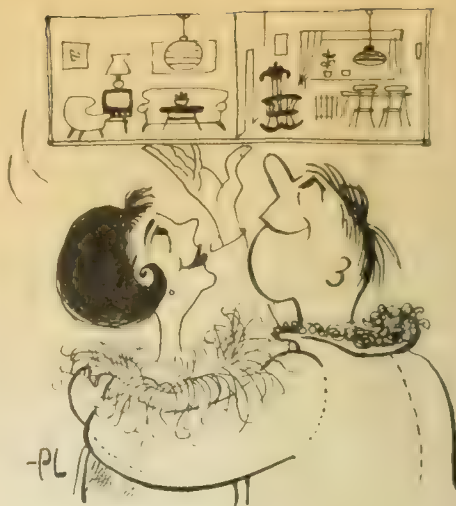
at skabe større åbenhed omkring danske aktieselskaber ved krav om mere fyldige beretninger, bedre regnskabsoplysninger og sikring af mindretal blandt aktionærer,

at afskaffe dobbeltbeskatning af aktieudbytter,

at lempe kapitalvindingsafgiften for mindre aktieposter,

at sikre indskydere indflydelse i investeringsforeninger, og

at alle befolkningsgrupper i lighed med erhvervslivets investerings- og etableringsfonde får adgang til at henlægge en del af deres indkomst til en investeringsfond uden først at skulle betale skat af denne del af indkomsten. Når midlerne atter trækkes ud af investeringsfondene skal de principielt beskattes – medmindre de geninvesteres i for eksempel bolig eller uddannelse.

Hvor der finder en kapitalkoncentration sted, ligger der en fare for den enkelte borgers økonomiske og personlige frihed.

Det konservative folkeparti ser en udbredelse af den individuelle ejendomsret til alle borgere som en af de mest afgørende forudsætninger for at skabe og bevare et levedygtigt, virkeligt demokrati.

Erhvervspolitik

ET stadig mere produktivt og moderne erhvervsliv er forudsætningen for vort samfunds fortsatte økonomiske vækst. Et større nationalprodukt er afgørende for såvel den enkeltes levestandard som for de store offentlige opgavers løsning.

Et konkurrencedygtigt erhvervsliv er i alles interesse. Erhvervslivet må selv medvirke til, at forståelse herfor bliver udbredt. Det kan ske gennem større åbenhed, ved at vise forståelse for og hensyntagen til helheden og ved en positiv medvirken til udbredelse af ejendomsretten.

Det er ikke statens opgave at dirigere erhvervslivet. Det må selv fremme den nødvendige strukturændring og fortsatte rationaliseringsproces. Der må gennem lovgivning skabes forudsætninger for en nogenlunde ligelig økonomisk vækst i alle dele af landet. Det kan for eksempel ske gennem egnsudviklingslovgivningen.

Erhvervslivets muligheder afhænger ikke kun af vor egen erhvervspolitik, men i lige så høj grad af udviklingen i andre lande. Det mindsker vor handlefrihed.

Den internationale konkurrence vil blive forøget. Markedsgrupperingerne vil medvirke til en internationalisering af erhvervslivet. Øget viden om udvikling og muligheder i andre lande bliver nødvendig, selv om forskellene i handelsvilkår bliver udjævnet.

Erhvervslivets produktionsapparat og vareudvalg vil blive hurtigere forældet gennem den skærpede konkurrence og den hastige teknologiske udvikling. Servicesektoren vil ekspandere. Tilgangen til arbejdsmarkedet vil blive mindre, dels som følge af mindre fødselsårgange, dels på grund af en længere uddannelsestid.

I det større europæiske fællesmarked og med den skærpede internationale konkurrence er behovet for en fortsat modernisering af hele vor erhvervslovgivning aktuel. Erhvervslivets internationalisering vil tage til ved fusioneringer – ikke blot inden for landegrænserne, men også på tværs af disse. På områder, hvor Monopoltilsynet idag ikke har tilstrækkelige muligheder for at gribe ind mod uønskede samfundsmæssige virkninger, må kontrolmidlerne udbygges.

Udviklingen i retning af større enheder udelukker imidlertid ikke, at mindre virksomheder med smidig tilpasningsevne kan opnå en god rentabilitet igennem specialisering.

Samarbejdet må udbygges imellem erhvervslivet og Danmarks Statistik, således at erhvervslivet har muligheder for på baggrund af relevante statistiske oplysninger og analyser bedre at tilrettelægge sin produktions- og afsætningslinje.

Arbejdskraft og kapital

Mindre tilgang af arbejdskraft, skærpet konkurrence og en hastig teknologisk udvikling vil gøre større erhvervsinvesteringer nødvendige. Sideløbende hermed har det offentlige et øget kapitalbehov.

Derfor må det offentliges udgiftspolitik tilpasses erhvervenes investeringsbehov. Det offentliges, især kommunernes, investeringer må i højere grad dækkes ved selvfinansiering. Erhvervslivets finansiering må lettes og mulighederne for selvfinansiering øges.

Offentlig støtte til enkeltvirksomheder må principielt undgås. Det forvrider hele erhvervsstrukturen og medfører ofte lavere økonomisk vækst for landet som helhed, end der ellers kunne være opnået. Den nødvendige tilgang af risikovillig kapital skal først og fremmest ske over den private opsparing.

Dobbeltbeskatning af aktieudbytter må afskaffes. For at stimulere befolkningens interesse for at eje aktier må der ske en lempelse af kapitalvindingsskatten for småsparere og i det hele taget en forenkling af denne beskatningsform. Opsparing over offentlige fondsdannelser må indskrænkes til det omfang, den private opsparing er utilstrækkelig.

Erhvervslivet må ved åbenhed og bedre orientering af offentligheden medvirke til at fjerne ukendskab og mistro til erhvervsliv og kapitalmarked.

Den teknologiske udvikling gør det nødvendigt, at man overvejer særlige afskrivningsregler, der ansætter den afskrivningsberettigede værdi for teknisk udstyr højere end den faktiske anskaffelsespris.

En gennemgribende analyse af problemerne på hele kapitalmarkedet er nødvendig. Banker og sparekasser bør i højere grad ligestilles. En øget liberalisering af reglerne

for internationale kapitalbevægelser må gennemføres.

For at sikre størst mulig tilgang af arbejdskraft finder Det konservative folkeparti det nødvendigt,

at fremme skatteomlægning fra indkomstbeskatning til forbrugsbeskatning,

at øge arbejdskraftens faglige og geografiske bevægelighed,

at udbygge uddannelsesmulighederne,

at give mulighed for yderligere deltidsbeskæftigelse og opmuntring af den ældre og handicappede arbejdskraft,

at begrænse stigningen i det offentliges personaleforbrug, for at erhvervslivet kan få dækket sit arbejdskraftbehov.

I det omfang det er nødvendigt at anvende gæstearbejdere, må disse fuldt ud sidestilles med danske arbejdere lønmæssigt, socialt og boligmæssigt. Det er nødvendigt at formidle et oplysningsarbejde blandt gæstearbejderne.

Betydelige produktivitets- og effektivitetsstigninger vil kunne opnås gennem ændrede ledelsesmetoder og dermed skabelse af større ansvar og engagement på ethvert trin i virksomheden. Det offentlige bør derfor i samarbejde med organisationerne oprette et lederuddannelsescenter og gennem forskning og forsøg medvirke til at finde frem til mere hensigtsmæssige ledelses- og samarbejdsformer.

Forskning

Øget forskning og produktudvikling er nøglefaktorer, hvis Danmark skal kunne hævde sig i den internationale konkurrence, opnå en stadig forøgelse af levestandarden og en sikring af den fulde beskæftigelse. Den stærkt voksende forståelse herfor har ført til betydningsfuld lovgivning på dette område. Forskning og produktudvikling må have en høj placering i den nødvendige prioritering af de offentlige udgifter i de kommende år.

Forskningen må i højere grad koordineres, så overlapninger undgås. Kontakten mellem forskning og erhvervsliv må udbygges.

Ved øget långivning kan staten sikre kapitaltilførsel til erhvervslivets egen forskning, produktudvikling og markedsføring. En sådan hjælp til selvhjælp, hvor virksomheden selv bærer en del af risikoen, bør stå til rådighed for alle erhvervsområder, og en begrænsning alene hvile på en vurdering af virksomhedens og dens projekts egen bærekraft.

Derudover kan staten og statsinstitutionerne som indkøbere til de betydelige områder, der forvaltes af offentlige instanser, udøve en væsentlig inspiration til erhvervslivets forskning og produktudvikling ved køb af prototyper og afgivelse af forskningskontrakter. Dette indebærer, at staten på særlig risikofyldte områder påtager sig en større økonomisk risiko. Det er derfor rimeligt, at denne indsats koncentreres om færre, men store projekter inden for udvalgte områder, hvor mulighederne for gunstig udnyttelse og dermed ønskværdige resultater må anses for særlig gode.

Landbruget

En i international sammenligning usædvanlig lille del af landets arbejdsstyrke producerer i Danmark befolkningens fødevareforbrug. Da landbrugets valutaindtjening pr. beskæftiget tillige er overordentlig stor, vil landbruget fortsat være en afgørende faktor i dansk samfundsøkonomi.

Derfor bør dansk landbrugs internationale konkurrenceevne opretholdes, og landbrugssikringen udformes med sigte på fortsat rationalisering, indtil Danmark opnår medlemsskab af Fællesmarkedet.

Gennem specialisering, mekanisering og sammenlægninger må dansk landbrug i løbet af 70'erne kunne opnå samme indtjenings- og arbejdstidsvilkår som andre erhverv. Dette stiller krav om en modernisering også af ejerformerne for landbruget.

Så langt, det er muligt må selvejet bevares, men det må suppleres med adgang til aktieselskabsform ledsaget af en indbygget forpagterlovgivning. Der må desuden ske en liberalisering, så den enkelte landmand frit kan skabe den ejendomsstørrelse, han ønsker.

Landbrugets kapitalkrav giver de største problemer for de unge landmænd. Staten bør derfor lette generationsskiftet gennem overgangsstøtteordninger, ligesom realkreditten må tage særlige hensyn til generationsskifterne.

Unge landmænds uddannelse skal økonomisk sidestilles med al anden uddannelse.

Før markedsproblemerne er endeligt afklarede, bør der næppe gennemføres vidtgående ændringer i landbrugssikringsordningerne. Kornordningerne må udformes, så de også virker hensigtsmæssige i en situation med kornoverskud. Afviklingen af de bestående ejendomsskatter videreføres. Den dårligste jord, som overgår fra landbrugsformål til for eksempel nye rekreative områder, må kunne fritages for landbrugspligten.

Også i landbruget må der lægges større vægt på produktudvikling, især af animalske varer – også med henblik på at finde nye afsætningsmarkeder.

Landbrugssikringen bør ændres således, at den økonomiske støtte i mindre grad tilflyder organisationer og fonde, men i stedet kommer ud til den enkelte landmand.

Balancens økonomi

FOR den økonomiske politik i 70'erne er der en firedobbelt målsætning: Fortsat høj økonomisk vækst, fuld beskæftigelse, en positiv betalingsbalance og et prisniveau, der ikke stiger mere end prisgennemsnittet på vore eksportmarkeder. Målsætningen kan kun realiseres, hvis der skabes ligevægt mellem de fire ønsker og ingen af dem gennemføres på bekostning af de andre. Denne ligevægt forudsætter, at der i 70'erne føres en effektiv stabiliseringspolitik.

Man accepterede i 60'erne periodevis for stærk inflation og for stor uligevægt på betalingsbalancen. Underskuddet dækkedes med en omfattende låntagning i udlandet.

I 70'erne må denne politik ændres. Rent bortset fra at mulighederne for international låntagning sandsynligvis fortsat vil være begrænsede, er tiden inde til, at Danmark skaber balance i sit valutaregnskab. Den for store, kortfristede valutagæld øger risikoen for pludselige valutariske kriser og sætter snævre grænser for den økonomiske politiks muligheder for at udjævne konjunkturerne og fastholde en høj beskæftigelse.

Krav om nedsættelse af arbejdstiden og forbedring af lønningerne vil fortsat presse på, væksten i de offentlige udgifter vil ligeledes fortsætte på grund af ønsker om bedring af de sociale kår og større behov for betydelige offentlige investeringer, og industriens kapitalbehov vil være stigende. Danmark må igennem sin egen økonomiske politik selv klare den væsentlige del af den økonomiske saneringsopgave.

Perspektivplanlægning nødvendig

Det stærkt stigende investeringsbehov i erhvervslivet, ønsket om større privat forbrug, stigningstakten i det offentliges driftsudgifter som følge af allerede vedtagne love og det voksende behov for flere offentligt finansierede anlægsinvesteringer vil føre til en kamp om produktionsfaktorerne, som uvægerligt fremkalder inflation. Der må derfor gennemføres en langsigtet, indbyrdes prioritering.

Det konservative folkeparti ønsker ikke hverken en statsdirigeret økonomi eller en ren liberalistisk. Det vil ikke være muligt at sige noget endeligt om, hvor stor en del af nationalindkomsten, der skal ledes ind gennem de offentlige budgetter, men det er væsentligt, at stigningen i de offentlige udgifter tilpasses stigningstakten i produktionen.

For at virkeliggøre dette, vil det være nødvendigt,

at det offentliges øgede efterspørgsel efter arbejdskraft og kapital ikke hindrer den private sektor i at præstere en procentuel produktionsstigning, der i det mindste er på højde med et vesteuropæisk gennemsnit,

at opstille en perspektivplan med en prioritering af de offentlige udgifter indbyrdes og i forhold til privat forbrug og investering,

at gennemføre omfattende rationaliseringer i den offentlige administration, og

at øge effektiviteten i offentlige virksomheder.

Industripolitik

Det vigtigste middel til at skabe en fortsat velstandsstigning samtidig med ligevægt på betalingsbalancen vil, som hidtil, være øget produktion.

Staten bidrager bedst hertil med en økonomisk politik, som holder pris- og omkostningsniveauet på linje med det europæiske, men derudover bør der føres en egentlig industripolitik.

Den moderne industriproduktion kræver i stigende grad forudgående forskning, som er så kostbar, at kun meget kapitalstærke virk-

somheder kan præstere den. Hvis man ønsker at bevare industrien på danske hænder, er det nødvendigt, at staten går ind i et nært samarbejde med industrien, dels for at skabe finansieringsmuligheder for en omfattende industriel forskning, dels for at etablere et fastere samarbejde mellem industri og videnskab.

Uden en sådan industripolitik vil det blive særdeles vanskeligt for danske virksomheder at overleve den internationale konkurrence. På den anden side vil en effektiv og omfattende støtte til industriel forskning netop kunne give den danske virksomhedstype, som er af mindre størrelse end de dominerende udenlandske firmaer, og som har specialiseret sig i kvalitetsprodukter, en særlig chance for at placere sig på det internationale varemarked.

Mere effektiv penge- og finanspolitik

Den klassiske penge- og finanspolitik har ikke slået til i sine hidtidige former. Begge vil fortsat være afgørende midler i den økonomiske politik, men de må moderniseres og effektiviseres, hvis man med større held skal kunne skabe den ønskede ligevægt.

Svingninger i renter og kurser må accepteres som naturlige regulatorer i pengepolitikken. Nationalbanken må dog, hvis den almindelige økonomiske situation gør det nødvendigt, have mulighed for gennem frivillige, midlertidige ordninger med pengeinstitutterne at regulere kreditmarkedet.

Viser de frivillige ordninger sig ikke at slå til i en krisesituation, kan Nationalbanken bemyndiges til at fastsætte likviditetskvoter og kreditlofter for pengeinstitutterne, således at man ad den vej får en regulator på udlånsvirksomheden.

Statistikken over kapitalmarkedet må forbedres, så man løbende kan følge udviklingen i kreditstrømmene.

Det må gælde som en hovedregel, at man lader den frie markedsmekanisme råde på kapitalmarkedet, men opstår der påtrængende kapitalbehov indenfor særlige områder, kan kreditstrømmen indirekte påvirkes gennem skattebegunstigelser, rentetilskud, bedre afskrivningsmuligheder og særlige garantiordninger. Enhver form for indirekte eller direkte styring af kapitalstrømmene må dog kun finde sted, når de samfundsøkonomiske fordele er godtgjorte.

Der er gennemført en afgørende ændring af realkreditsystemet med strammere vilkår for låntagning på obligationsmarkedet, dels ved hjælp af lavere lånegrænser og dels ved kortere løbetider. Denne reform er i overensstemmelse med Det konservative folkepartis ønsker om en større opsparing. Afgørende for reformens succes er imidlertid, om der skabes en samfundsøkonomisk forsvarlig balance mellem lån til boligbyggeri, til kommunale formål og til erhvervsinvesteringer.

Kommunernes låntagning bør i højere grad indpasses i den almindelige økonomiske politik.

De eksisterende investeringsfonde må udbygges med KONJUNKTURINVESTERINGSFONDE, således at enhver virksomhed kan henlægge op til 50 % af det skattepligtige overskud skattefrit i fonden. I en højkonjunktur, hvor man ønsker at dæmpe aktiviteten, kan henlæggelserne kræves båndlagte i Nationalbanken. Skattefriheden og forrentningen af indestående i Nationalbanken vil tilsammen kunne komme til at betyde en væsentlig støtte til virksomhedsopsparingen, samtidig med at man skærer toppen af højkonjunkturen. Når der viser sig tegn til nedgang i aktiviteten, frigives de bundne beløb.

På lignende måde kunne en del af medarbejdernes lønninger, eventuelt i forbindelse med overenskomstfornyelserne og da som en andel af den aftalte lønstigning, henlægges til konjunkturinvesteringsfondene som skattefri opsparing, enten obligatorisk som led i en indkomstpolitik, eller frivilligt efter den enkelte medarbejders ønske. For borgere, der ikke enten som virksomhedsejere eller medarbejdere direkte kan deltage i opbygningen af investeringsfondene, bør en tilsvarende ordning etableres.

En udstrakt anvendelse af investeringsfonde vil fremkalde en større selvfinansiering i virksomhederne og øge opsparingen både i virksomhederne og hos borgerne. Der bliver desuden meget kort tid mellem den politiske beslutning om frigivelse af de bundne beløb og stigningen i investeringerne, således at begyndende arbejdsløshed og økonomisk tilbageslag hurtigt afværges. I den udstrækning medarbejdernes indskud i investeringsfondene anbringes som ansvarlig kapital i virksomheden, skal medarbejderne kunne opnå en øget medindflydelse i virksomhederne.

Også i 70'erne må staten i højkonjunkturperioder have et overskud på budgettet, men det vil samtidig være nødvendigt at gøre finanspolitikken mere effektiv. Der må skabes teknisk-administrative muligheder for at gennemføre hurtigere og hyppigere ændringer i de indirekte skatter og afgifter

Ændringer i skattetrykket – stigninger i højkonjunkturen og nedsættelser i lavkonjunkturen – kan skatteteknisk hurtigt gennemføres for de indirekte skatters vedkommende.

Det konservative folkeparti ønsker, at indkomstskatten lettes, og at provenuet i stedet skaffes dels gennem rationaliseringer i administrationen og i de offentlige virksomheder, dels gennem en stigning i de indirekte skatter. Momsen er særlig egnet til en sådan skatteomlægning.

En skattereform af denne art ville have den fordel, at de lavere marginalskatter vil fremme udbuddet af arbejdskraft, samtidig med at lysten til og mulighederne for at starte ny selvstændig virksomhed øges.

Liberal indkomst- og arbejdsmarkedspolitik

Den firedobbelte målsætning for den økonomiske politik: at fastholde en høj vækstrate, fuld beskæftigelse samtidig med et stabilt prisniveau og ligevægt på betalingsbalancen, har siden den anden verdenskrigs slutning ikke vist sig mulig at realisere. Fuld beskæftigelse medfører tilsyneladende løn- og omkostningsstigninger, som giver inflationsagtige prisstigninger, for stort efterspørgselspres og en svækkelse af valutabalancen.

Man må derfor erkende, at den klassiske penge- og finanspolitik ikke har været tilstrækkelig, og man må forudse, at selv de nævnte metoder til en modernisering ikke alene vil være nok. Det er nødvendigt i 70'erne at kombinere den økonomiske politik med en egentlig indkomstpolitik.

Det vil dog næppe være muligt at praktisere en indkomstpolitik, uden at den kombineres med en omfattende arbejdsmarkedspolitik, en form for udbyttedelingspolitik og sikkerhed for en jævn indkomst- og formuefordeling.

Med en liberal indkomstpolitik og en aktiv arbejdsmarkedspolitik menes, at den frie prisdannelse med konkurrence mellem private virksomheder opretholdes som den afgørende faktor i markedssystemet, men at man i et nært samarbejde mellem den politiske ledelse, arbejdsmarkedets parter, de offentligt ansatte og erhvervsorganisationerne søger at påvirke indkomstudviklingen for alle indkomstgrupper, således at der skabes ligevægt på betalingsbalancen og inflation undgås, selv om man har en høj beskæftigelsesgrad. Arbejdsløshed som sådan forsvinder og erstattes af midlertidige omskolinger og videreuddannelser.

Indkomstpolitik kommer således til at omfatte løn- og arbejdsmarkedspolitik, pris- og konkurrencepolitik og erhvervsstrukturpolitik.

En langsigtet indkomstpolitik gennemføres bedst, hvis den baseres på et samarbejde mellem alle deltagende parter. Den må altså helst udspringe af politisk enighed og af et tillidsforhold mellem regering og folketing, arbejdsmarkedets parter, erhvervenes organisationer og den økonomiske ekspertise. Nøgleordet til dens succes er en alsidighed, der sikrer, at ingen enkeltgruppe ensidigt må ofre sine interesser til fordel for andre, samtidig med *at den ikke låser hverken den eksisterende erhvervsstruktur eller indkomst- og formuefordelingen fast.*

En indkomstpolitik efter disse retningslinjer forudsætter betydelig tolerance og politisk samarbejdsvilje. På den anden side kan man ikke længere være i tvivl om, at *Danmark kan ikke opretholde fuld beskæftigelse og fortsætte den hidtidige velstandsstigning, hvis ikke der skabes ligevægt på betalingsbalancen.* I 70'erne står vi overfor et enten–eller, enten at måtte vende tilbage til en betydelig ledighed for derigennem at rette betalingsbalancen op, eller at gennemføre en indkomst- og arbejdsmarkedspolitik. Det konservative folkeparti vælger ubetinget indkomst- og arbejdsmarkedspolitikken.

Indholdet i den frivillige og liberale indkomst- og arbejdsmarkedspolitik rummer for det første det element, at stigningen i pengeindkomsterne ikke må fremkalde prisstigninger, der er større end det udenlandske gennemsnit, for det andet at tilpasningsevnen i det økonomiske system bevares, og for det tredie at man undgår for stærke sociale spændinger på grund af store og pludselige ændringer i indkomstfordelingen. Men alle parter må acceptere ændringer, som er en følge af, at nye produktioner og fag afløser ældre.

For at omsætte denne målsætning i praksis må følgende foranstaltninger gennemføres:

1. Det vil være nødvendigt med en løbende indkomststatistik, omfattende alle indkomstgrupper, således at parterne i det samarbejdsorgan, der har ansvaret for indkomstpolitikken, til stadighed kan kontrollere, at de grupper, de repræsenterer, ikke udsættes for voldsomme fald i deres andel af den samlede indkomst i samfundet.

   De uheldige sociale virkninger af de langsomme ændringer, som ikke kan og ikke bør undgås, og som er udtryk for en modernisering af erhvervsstrukturen, bliver det arbejdsmarkedspolitikkens sag at klare. Skulle der vise sig forskydninger i indkomst- og formuefordelingen, som er politisk uønskede, bør de ikke forhindres ved at opgive den aftalte indkomstpolitik, men gennem andre foranstaltninger, f.eks. ændringer i skatte- og afgiftslovgivningen og i socialpolitikken.
2. I den indkomstpolitiske samarbejdsinstitution aftales, på grundlag af de økonomi-

ske prognoser, hvilken ramme der må lægges omkring den samlede indkomststigning, og hvorledes de enkelte erhvervsgruppers indkomstbevægelser bør foregå indenfor den samlede ramme.

3. For at sikre lønmodtagerne, at de selvstændige erhvervsindtægter ikke profiterer på indkomstpolitikken, må importen yderligere frigøres, så konkurrencen øges. Der må føres en aktiv konkurrencepolitik, som gennem prisundersøgelser og priskontrol til stadighed undersøger områder, hvor konkurrencen ikke er tilstrækkelig. Hvor der er mistanke om, at udbytter og avancer går ud over den aftalte indkomstramme, må myndighederne have mulighed for øjeblikkelige indgreb og fastsættelse af indkomst- og prislofter.
4. Det er vigtigt, at organisationerne påtager sig garantien for, at lønrammerne overholdes. Det er sandsynligt, at man for at støtte dem i dette arbejde må finde frem til ændrede ansættelses- og lønningsformer, som bedre modvirker lønglidning. Overgang til funktionærstatus for flest mulig vil fremme denne udvikling.
5. Indkomstrammerne kan ikke fastlægges for lange perioder ud i fremtiden. Der må stadig finde justeringer sted, således at ekspanderende erhverv ikke hindres i at få den nødvendige arbejdskraft.
6. Arbejdsmarkedspolitikken vil blive en meget væsentlig del af indkomstpolitikken.

Forudsætningen for, at man på samme tid kan fastholde en høj vækstrate og en lønramme, er, at bevægeligheden på arbejdsmarkedet øges betydeligt. Det vil være nødvendigt at opbygge et omfattende omskolings- og uddannelsessystem, hvor enhver, der bliver arbejdsløs, går ind i en uddannelse, enten til større kvalifikationer indenfor samme fag, eller til andre fag, hvor der er større efterspørgsel efter arbejdskraft. Begrebet »arbejdsløs« bør ikke mere eksistere. Enten er man i arbejde, eller man er under midlertidig uddannelse. Uddannelsen tilrettelægges i korte intervaller, således at man hurtigt kan forlade den og vende tilbage til arbejdet, når efterspørgslen atter viser sig. De, der er under uddannelse, bør have samme løn, som de modtog i deres sidste beskæftigelse. Arbejdsløshedsunderstøttelsen som sådan forsvinder og afløses af uddannelsesfinansiering

Den ønskede bevægelighed på arbejdsmarkedet vil også fremmes af en ændret fagstruktur. Overgang til industriforbund vil gøre arbejdsmarkedet mere smidigt. For at øge den geografiske bevægelighed vil det være nødvendigt, at der er boliger til rådighed, hvor der er stigende efterspørgsel efter arbejdskraft. Ellers vil hele omskolings- og uddannelsespolitikken ikke have den ønskede effekt.

7. For at skabe den nødvendige gensidige tillid mellem parterne i et indkomstpolitisk samarbejde, må virksomhederne i højere grad »åbne« deres regnskaber. Regnskabsaflæggelser, som bedømmes reelt, vil fjerne megen mistænksomhed fra arbejdsmarkedets forhandlinger og vil lette parternes forståelse for den samfundsøkonomiske gevinst, der kan opnås gennem en lønudvikling, som står i et rimeligt forhold til produktion og indtjeningsevne.

Indkomstpolitikken vil også have bedre muligheder for at kunne virkeliggøres, hvis medarbejderne i virksomhederne får en øget medindflydelse. Det ansvar, som organisationerne påtager sig for, at de indkomstpolitiske aftaler overholdes, vil de bedre kunne leve op til, når medarbejderne gennem andel i beslutningsmekanismen også har indsigt i og interesse for virksomhedens indre funktioner og driftsøkonomiske bæreevne.

Også den stigende medejendomsret til virksomhederne, som skulle blive følgen af investeringsfondene og kommende udbyttedelingsordninger, vil øge medarbejdernes kendskab til virksomhedens økonomiske forhold og dermed samarbejdsviljen.

En effektivisering af penge- og finanspolitikken og en harmonisering af disse to former for økonomisk politik med en liberal indkomst- og arbejdsmarkedspolitik vil kunne give Danmark en reel chance for at bevare den høje beskæftigelse og en høj vækstrate, samtidig med at der skabes ligevægt på betalingsbalancen.

Denne balancepolitik vil desuden udjævne indkomst- og formuefordelingen, skabe bedre samarbejdsforhold mellem arbejdsmarkedets parter og mellem dem og den politiske ledelse, og den vil betyde virkeliggørelse af det moderne konservative grundprincip, at et demokrati først bliver reelt, når magten, også den økonomiske, er decentraliseret, og når samtlige borgere har en andel i ejendomsretten til samfundets kapital.

Rationalisering i den offentlige administration

EN lang række af statsforvaltningens opgaver kan ikke længere løses effektivt indenfor den traditionelle opbygning af fagministerier. Der må foretages en undersøgelse af den traditionelle, hundredårige struktur i centraladministrationen.

Hvis det offentlige i 1970'erne skal have mulighed for at påtage sig nye, store opgaver, er det tvingende nødvendigt at tilrettelægge en mere rationel forvaltning. Opgaverne må placeres der, hvor de løses enklest og uden unødvendig dobbeltadministration. Der må sættes stærke politiske kræfter ind på, at *tempoet i den fortløbende rationaliseringsproces stadig øges*, og at der bliver taget nye initiativer.

På mange områder er det selve lovgivningen, der er årsagen til en uhensigtsmæssig og alt for personalekrævende administration. Det konservative folkeparti ønsker derfor en systematisk gennemgang af hele den gældende lovgivning for

at få afviklet forældede arbejdsopgaver, hvis løsning det offentlige ikke fortsat bør beskæftige sig med,

at forenkle lovgivningen, så meget detaljerede forskrifter og dispensationsbestemmelser undgås,

at forenkle selve administrationen af de lovbestemmelser, der omhandler opgaver, det offentlige skal løse.

De mange reformer, der allerede er iværksat, skal videreudbygges. I kommunalreformen må opgaveoverførslen fra staten fortsætte. I løbet af 1970'erne skal kommunerne have det fulde økonomiske ansvar for deres dispositioner. En økonomisk udligningsordning mellem mere og mindre velstillede kommuner vil dog fortsat være nødvendig.

Offentlige virksomheder, der leverer varer og tjenesteydelser mod betaling beregnet på grundlag af driftsomkostninger, må organiseres som selvstændige virksomheder med dispositionsfrihed og selvstændigt ansvar. Det gælder for eksempel banedrift, lufthavne, postvæsen, telekommunikation, elværker, vandværker, forbrændingsanstalter, varmeværker, brandvæsen og renovationsvirksomheder.

Hvert ministerium må opbygges over et departement og et eller flere fagdirektorater. Departementernes opgave skal være det lovforberedende arbejde, planlægningen og sekretariatsfunktionerne for ministeren.

Behandlingen af de enkeltsager, som fortsat skal løses af staten, henlægges til direktoraterne. De skal tillige udøve det nødvendige tilsyn med, at fastsatte forskrifter overholdes.

For at sikre, at der tages hensyn til de foreliggende effektiviserings- og rationaliseringserfaringer, bør der oprettes et administrationsteknisk lovkontor, der skal gennemgå alle lovforslag og udkast til offentlige forskrifter. Målet må være en personalebesparende administration.

Revisionsdepartementernes kontrollerende virksomhed bør henlægges under Folketingets statsrevision. Den skal ikke blot være en bevillingskontrol, men også udøve en politisk og økonomisk kontrol af de faktiske konsekvenser af gennemførte love. Udover en budgetkontrol vil man opnå en egentlig præstationskontrol.

Statsrevisionen skal med passende mellemrum tage lovgivningen op til en vurdering for at få konstateret, om den tilsigtede målsætning er opnået, og om det er sket indenfor de afstukne økonomiske og personalemæssige rammer.

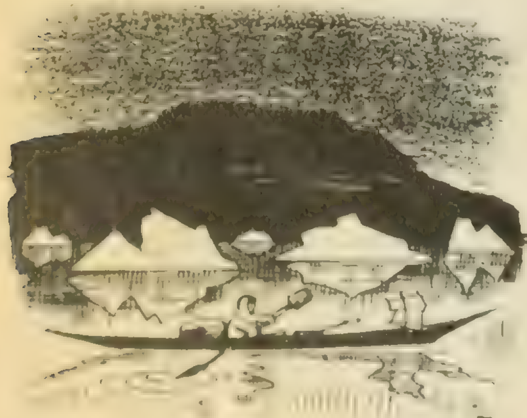
Grønland og Færøerne

GRØNLANDS-politikkens formål er at skabe én nation ud af to folk, som lever i et nationalt fællesskab, med gensidig respekt for deres kulturelle særpræg.

Det er en uerstattelig værdi for begge folk, at de gensidigt, i kraft af hver deres livsform, kan fastholde deres folkelige egenart indenfor samme rige.

Den vigtigste opgave i Grønland er at føre en politik, der kan formidle mødet mellem grønlandsk og dansk, uden at den grønlandske eksistens og den grønlandske selvtillid går tabt.

Sigtet i den hidtidige Grønlands-politik har været, at Grønland hurtigst muligt skulle nærme sig et dansk niveau, økonomisk, socialt og uddannelsesmæssigt. Denne politik har medført betydelige skuffelser. Store dele af den grønlandske befolkning har svært ved at tilpasse sig forandringerne. Den hastige indflytning til byerne har fremkaldt arbejdsløshed og alvorlige sociale og menneskelige problemer. Der mangler grønlændere i næsten alle ledende stillinger. Den grønlandske økonomi nærmer sig ikke balance mellem udgifter og indtægter. Samtidig har man lidt et kulturtab.

Det er imidlertid ikke for sent at lægge om til en ny Grønlandspolitik.

Større grønlandsk medansvar

Grønlænderne må have et større ansvar for udviklingen. Udviklingstempoet må bringes i bedre harmoni med den grønlandske livsrytme. Prisen vil være, at Grønland ikke så hurtigt kan nå det samme tekniske og økonomiske niveau som Danmark. Denne betaling er grønlænderne villige til at yde. De opnår til gengæld, at befolkningen selvstændigt kan finde frem til sin egen livsform.

Grønlænderne må lære dansk, men så længe størstedelen af befolkningen kun taler grønlandsk, vil det være et hårdt, åndeligt formynderi bevidst at standse grønlandsk som sprog og gennemtrumfe dansk.

Den hidtidige koncentrationspolitik, som har forsøgt at samle befolkningen i nogle få byer, bør bremses. Man må i højere grad re-

spektere den bestående samfunds- og familiestruktur og ikke presse et moderne, anonymt byliv igennem. Byplanlægningen må tage hensyn til grønlændernes særlige livsform. Grønlænderne i udstederne må have en rimelig chance for at fortsætte deres tilværelse som fiskere og fangere.

Voksenundervisningen må udvides, og der må gøres en yderligere indsats for at udbrede kendskabet til familieplanlægning.

Det konservative folkeparti vil støtte enhver grønlandsk og dansk bestræbelse på at skabe et mindre udfordrende lønningssystem end *fødestedskriteriet*. Det giver de udsendte danske højere lønninger for samme arbejde, end de, der er født i Grønland, kan opnå. Det er motiveret med at skaffe tilstrækkelig mange danske til Grønland, men det har med rette været genstand for stærk kritik.

Udsendte danske skal gennem omfattende kurser have bedre indsigt i grønlandske forhold og indføres i det grønlandske sprog.

De unge grønlænderes muligheder for faglig uddannelse ved virksomheder i Grønland må forbedres. Trods usikre udsigter for fiskeriet vil det fortsat være Grønlands hovederhverv. Men det er nødvendigt at finde andre erhvervsmuligheder. Der bør investeres i turisme, minedrift, kunstindustri og lettere industri.

Finansieringsforholdene i Grønland må forbedres. Det må undersøges, om man kan oprette en grønlandsk erhvervsfond, som kan yde garantier i en startperiode, give lån og direkte støtte samt midlertidigt købe aktier i virksomheder, som befolkningen i Grønland ønsker at sætte i gang.

Privatiseringen må videreføres, og grønlandske ønsker om overtagelse af Den Kongelige Grønlandske Handels virksomheder støttes.

En administrativ decentralisering bør fremmes. For at give grønlænderne større indflydelse og ansvar må kommunernes selvstændighed udvikles. Det synes rimeligt, at der indføres personbeskatning i Grønland. En del af provenuet bør administreres af kommunerne. Udgifter og indtægter skal stå i mere direkte forhold til hinanden.

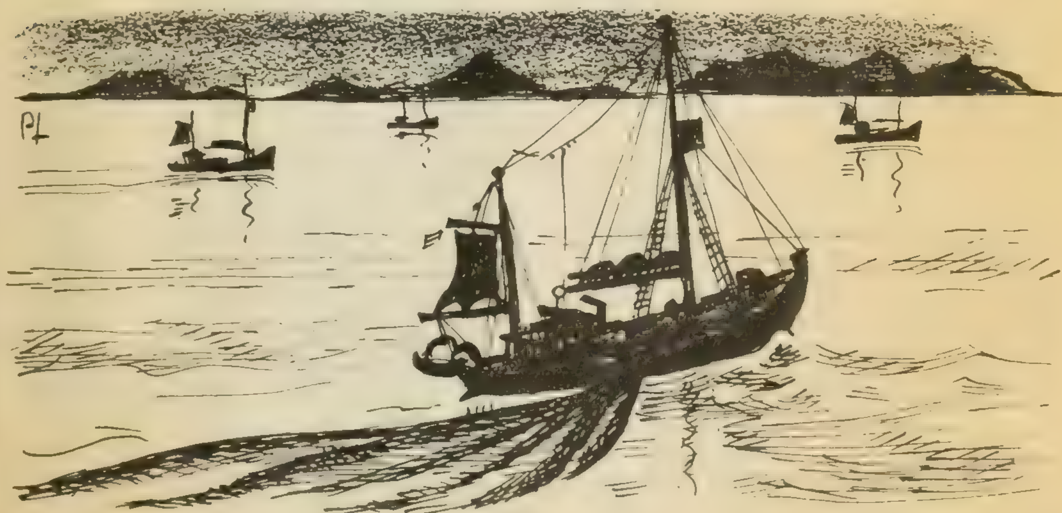
Erhvervsudvikling på Færøerne

Forholdet mellem Danmark og Færøerne er fastlagt i hjemmestyreloven af 1948. Færøerne er et folk med sin selvstændige egenart. En videre diskussion om yderligere opgavers overførsel til Færøerne er et indre færøsk anliggende. Det konservative folkeparti vil møde ønsker af denne art med positiv forståelse, hvis de er udtryk for et standpunkt med klart flertal i det færøske folk.

Samtidig må Danmark anerkende sine forpligtelser til at yde administrativ og økonomisk bistand til den moderniseringsproces, der skal fastholde den unge færøske befolkning i øernes egen udbygning.

Fiskeriet vil fortsat være Færøernes hovederhverv, men da dette erhverv er stærkt konjunkturpræget, må der lægges vægt på en opbygning af industrigrene, der ikke er direkte knyttet til fiskeriet. Textilindustri er en nærliggende mulighed, som den er blevet det for Skotland.

Der må etableres en konsulentvirksomhed, der sagkyndigt kan bistå eksisterende og inspirere nye erhverv.

Udenrigspolitik

DANMARKS udenrigspolitik vil i det næste tiår snarere blive bestemt af ændringer i verden omkring os end af udviklingen i vort eget land.

En vurdering frem til 1980 er behæftet med mange usikkerhedsfaktorer.

Sandsynligheden taler dog for, at Atlantpagten og Warszawapagten vil bestå og status quo i Europa være opretholdt. Sovjettropper vil formentlig stadig være til stede i de østeuropæiske stater, og amerikanske styrker vil, omend i reduceret antal, være stationeret i Vesteuropa – ikke mindst for at opretholde magtbalancen.

USA og Sovjet vil antagelig enes om en begrænsning af det nukleare kapløb, men en vis videreudvikling af antiraketsystemet synes sikker. Til gengæld vil flere stater blive atommagter.

Vesteuropas økonomiske samling vil være fuldbyrdet. Man er begyndt på den politiske integration.

Den fattige verden – ikke mindst Afrika – vil opleve en række kup og oprør. Trods øget ulandshjælp og nogen fremgang i udviklingslandene vil afstanden mellem rige og fattige nationer vokse.

Udviklingen kan blive præget af et svælg mellem den teknologiske ekspansion og enten åndelig rodløshed eller materiel umættethed.

Stadig hurtigere nyhedskommunikation og endnu mere omfattende turisme vil skabe en mere nuanceret kulturpåvirkning og menneskelig kontakt over størstedelen af verden. Forståelsen for andres problemer, synspunkter og vilkår vil vokse.

De tekniske forandringer vil i et forceret tempo gøre det vanskeligere for næste generation at acceptere eksisterende normer. De unge vil søge nye veje, andre forklaringer og andre livsværdier.

Østeuropas og Sovjetunionens ungdom vil stille krav om materielle og demokratiske forhold. En ny generation i den fattige verden vil sikkert nære en mere nuanceret utilfredshed. Dels vil forholdene dér være mere kaotiske, dels vil bebrejdelserne over det bestående blive rettet mod flere ansvarlige

Uforudsete hændelser kan ganske revidere verdensbilledet. En krig i Mellemøsten vil måske konfrontere USA og Sovjet militært, og derved bringes verdensfreden i fare. Man kan heller ikke overse konsekvenserne af reelle oprør i østeuropæiske stater eller af et kinesisk opgør med Sovjetunionen i Mongoliet.

I den situation, der her er opridset, må Danmarks udenrigspolitik få karakter af et både–og, ikke et enten–eller.

Sikkerhedspolitik

Danmarks sikkerhedspolitik har som mål at bevare vort lands selvbestemmelsesret. Vi må derfor opretholde et forsvar, der gør det muligt at modstå en overrumpling.

NATO er ved selve sin eksistens krigsforebyggende. Derfor er Danmarks medlemsskab af Atlantpagten i vor nationale interesse.

Det vil være åbenbart for en eventuel angriber, at et angreb på Danmark kan udløse en storkrig med vore allierede.

Udtræden af NATO vil udsætte Danmark for risikoen for et isoleret angreb og vil samtidig forringe en effektiv planlægning og et rationelt vestligt forsvarssystem.

Derfor skal Danmark forblive som medlem af NATO, sålænge vi ikke på anden måde bedre kan sikre os imod angreb. Som led i hele NATO's system må vi være villige til at varetage de naturlige forsvarsopgaver for det danske territorium med de dertil svarende krav til styrkernes størrelse og udrustning, eksistensen af en effektiv og hurtig varslingstjeneste og til efterretningstjenestens muligheder for at løse sine opgaver. I forsvaret skal indgå et effektivt hjemmeværn, baseret på frivillig deltagelse.

Hvis Danmark ikke kan løse sine forsvarsopgaver, vil vi blive et særligt sårbart led i NATO-alliancen.

Gennem NATO's politiske organer må vi sammen med vore allierede søge et mere positivt samarbejde med Østeuropa og Sov-

jet. Derved kan NATO virke for at nedtrappe den spænding, som er baggrunden for pagtens eksistens.

Gennem 1970'erne vil Europa fortsat være nødt til i sin sikkerhedspolitik at stå sammen med det nordatlantiske område. Det er ikke i Europas interesse, hvis et isoleret USA i stigende grad skulle søge at føre udenrigspolitik hen over hovedet på Europa.

Danmarks sikkerhed er nøje forbundet med udviklingen syd for vor grænse. Det er derfor en afgørende forudsætning for vor sikkerhedspolitik, at Vesttyskland er medlem af NATO. Samarbejdet mellem Danmark og Vesttyskland om forsvaret ved landegrænsen og i Østersøen bør fastholdes, også fordi det er den eneste mulighed for dansk indflydelse på udviklingen i det mellemeuropæiske område.

Demokratiet er for os ikke blot en naturlig menneskeret, men også en forudsætning for fredens opretholdelse. Danmark må af den grund udnytte sit medlemsskab af internationale organer til at modvirke en antidemokratisk udvikling hos vore partnere. NATO-alliancens militære værdi beror i høj grad på, at ingen af dens medlemslandes demokratiske styreformer kan drages i tvivl.

I takt med vor verdensdels politiske og økonomiske samling bør vi udnytte vore muligheder for at overtage et større ansvar for Europas sikkerhed.

Europa og Norden

Bestræbelserne mod større økonomiske enheder må fortsætte, uden at den nationale og nordiske egenart sættes over styr. Europæisk og nordisk politik rummer intet modsætningsforhold. Det er nødvendigt både at fastholde vor kulturelle baggrund og at sikre vore økonomiske og politiske muligheder i et samlet Vesteuropa. Danmark må støtte Sveriges og Finlands forbindelser til Fællesmarkedet.

Et europæisk fællesskab bør hverken koncentrere sig om sine egne snævre økonomiske mål i et lukket marked eller glemme sine egne muligheder for at præge udviklingen ved kun at føre politik ud fra en idealistisk stræben.

Danmark bør ved eventuelt medlemsskab af EEC yde sin indsats for at styrke sammenholdet mest muligt også gennem en harmoniseret, europæisk lovgivning. Enhver borger bør have ret til at bo og virke, hvor han vil. Det må være et naturligt mål at stræbe efter en fælles europæisk møntfod.

Det konservative folkeparti vil arbejde for, at det vesteuropæiske fællesskab med tiden udvikler sig til et Europas Forenede Stater. Det er den eneste mulighed for at gengive Europa pladsen som en verdensdel, der foruden at løse egne problemer, også på lige fod med supermagter kan have afgørende indflydelse på verdenspolitikken.

Fællesskabets parlament må tillægges væsentlige beføjelser, og parlamentsmedlemmerne vælges ved direkte valg i de enkelte medlemslande.

Frem mod 1980 må Europa ikke kun udvikle levestandarden hos sig selv. Europa må placere sig som et område, der vil ophjælpe de fattige verdensdele. Europa må udnytte muligheder for samarbejde eller andre former for øget kontakt med Østeuropa.

På politisk hold må forhandlinger med østeuropæiske lande indledes under respekt for de nuværende grænser. Fællesskabet bør stå åbent for de lande, der på selvbestemmelsens grundlag ønsker at deltage.

FN skal styrkes

Danmarks og Europas politik må både tage sigte på at bevare freden og på at tilvejebringe den størst mulige sikkerhed mod politisk pres.

De Forenede Nationers kompetence må øges, hvis FN skal have muligheder for virkelig at medvirke til fred i alle dele af verden. Generalsekretær og sikkerhedsråd må have større mulighed for at forebygge og eventuelt også gribe ind i truende konflikter. Der må etableres stående sikkerhedsstyrker, der skal kunne gribe ind med kort varsel.

Lande, der ønsker at nyde godt af FN's beskyttelse, bør være forpligtet til at modtage FN-styrker og beholde dem, sålænge FN skønner, at der er behov for deres tilstedeværelse. Medlemslande skal også på visse områder underkastet sig afgørelser, der træffes af en FN-voldgiftsret.

Danmark må vende sig imod undertrykkelse af folkegrupper som følge af race, religion eller politisk indstilling. Vi må derfor yde politisk støtte til afvikling af kolonialisme og undertrykkelse. FN's muligheder for at gribe ind overfor folkedrab og lignende i et medlemsland må øges. Det kan ske ved oprettelsen af stående sikkerhedsstyrker og ved at gøre FN til en klageinstans for nationale mindretal.

Der bør under FN's auspicier også oprettes et internationalt civilforsvarskorps, som i nødsituationer – og efter vedtagelse i generalforsamlingen – har uhindret adgang til medlemslandene for at kunne yde humanitær hjælp.

For at gøre FN mere slagkraftig bør Kina drages ind i den internationale samarbejds-

politik. Kina skal kunne indtage sin plads i FN med de rettigheder, som for øjeblikket tilkommer Formosa-regeringen. Formosa skal forblive som almindeligt medlem.

Stemmeretssystemet må tages op til vurdering. Det kan i visse situationer være uheldigt, at hvert land har én stemme uden hensyn til landets indbyggertal. Ethvert lands stemmeret skal suspenderes, sålænge det ikke har overholdt sine økonomiske og andre forpligtelser overfor FN.

FN må udbygge sine hjælpeorganisationer overfor de fattige lande. Trods nationale bistandsprogrammer er det nødvendigt, at FN i stigende omfang står som koordinator af undervisningsprogrammer og en række andre udviklingsinitiativer.

Internationalt og nationalt bør man gennem forskning søge at skabe større viden om de forhold, som kan påvirke hele befolkningers indstilling og skabe grundlag for internationale kriser og konflikter.

Udviklingslandene

De rige lande må senest i 1975 yde mindst 1 procent af nationalproduktet som hjælp til udviklingslandene.

Hjælpen skal have til formål at udvikle det stedlige erhvervsliv og mindske befolkningens sociale nød. Den skal kunne ydes uden hensyn til ideologisk baggrund. Men den må effektiviseres. Den internationale arbejdsdeling, som udviklingslandene kan bidrage til gennem forbedret teknik og økonomi, vil komme alle til gode i form af større produktivitet.

De rige lande må i samarbejde med udviklingslandenes regeringer og de internationale organisationer revidere udviklingshjælpens principper og metoder.

Den menneskelige indsats må øges. Der er stadig brug for frivillige, men deres opgaver må klart defineres. Målet må være en mere massiv indsats. I højere grad end hidtil må man kombinere den offentlige støtte med private investeringer, frivilligt arbejde, uddannelse og eksperthjælp. Kontakten mellem de udsendte og den lokale befolkning må udbygges. Det er mødet mellem dem, der er det egentlige grundlag for foreningen af nationale livsformer med europæisk teknisk viden. Det er harmonien mellem parterne, der skaber troen på, at det nytter.

Udviklingslandene må have større mulighed for at udvikle sig til industrisamfund. Derfor må verdenshandelen liberaliseres.

Private investeringer i udviklingslandene har vist sig at være de mest effektive. Gennem særlige skatte- og afskrivningsregler samt garantier må danske virksomheder opmuntres til at øge investeringerne i udviklingslandene. Der må skabes et nærmere samarbejde mellem yde- og modtagerland, så man undgår ineffektivitet i administrationen af bistanden.

Ulandshjælpen må ydes for længere perioder, så modtagerlandene får bedre muligheder for at planlægge deres udvikling. Hjælpen bør principielt gives uden købsklausuler. Danmark må arbejde for, at dette bliver international praksis.

Udviklingslandene må hjælpes til at kunne gøre en mere effektiv indsats for at udbrede kendskabet til familieplanlægning, så den stærke stigning i folketallet bremses.

Nuanceret både-og

De afgørende faktorer i 1970'ernes udenrigspolitik kan ikke adskilles. Der bliver ikke tale om et enten–eller, men om et både–og.

Danmark må på én gang

fremme europæisk sammenhold og styrke,

sikre en fortsat atlantisk alliance,

fastholde sin egenart i et nordisk og europæisk samarbejde,

anerkende sit medansvar for udviklingslandene.

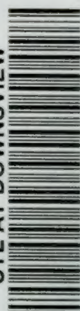
I den aktuelle udenrigspolitiske debat bliver det fortsat mere nødvendigt at udbrede kendskab til de ikke altid lige iøjnefaldende kendsgerninger og faktorer. Kun derved kan vi sikre en udenrigspolitisk stillingtagen, der ikke svinger med øjeblikkets stemning, men som først og fremmest tager hensyn til, hvad der dybest set er ønskeligt for os og kommende generationer.

Yderligere eksemplarer kan rekvireres hos
Det konservative folkeparti, Nyropsgade 19, 1602 København V, tlf. (01) 15 66 03

JN Konservative folkeparti
7365 (Denmark)
K6A45 70'ernes [i.e. Halvfjerds-
ernes] Folkeparti

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 14 04 20 12 011 4